

Īpašais ziņojums

Zaļā pārkārtošanās:

Atveseļošanas un noturības mehānisma
ieguldījums tajā ir neskaidrs

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Saturs

	Punkts
Kopsavilkums	I–VI
Ievads	01–09
Atveseļošanas un noturības mehānisms un tā galvenās iezīmes	01–03
Zaļā pārkārtošanās ANM ietvaros	04–05
Klimatrīcības apsekošana ANM ietvaros	06–09
Revīzijas tvērums un pieeja	10–14
Apsvērumi	15–69
ANM un nacionālo plānu ieguldījums zaļās pārkārtošanās jomā, iespējams, ir pārvērtēts	15–35
ANM regulējumā vērojamas problēmas saistībā ar ieguldījuma aplēšanu klimata jomā un zaļās pārkārtošanās aptveršanu	16–24
Neskaidrs plānoto ANM pasākumu ieguldījums klimatrīcības un zaļās pārkārtošanās jomā	25–35
Vājas norādes par to, kā ANM pasākumu īstenošana veicina zaļo pārkārtošanos	36–47
Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” (NBK) nekonsekventa piemērošana	36–43
Ne visi ar klimatu saistītie pasākumi ir tik zaļi, kā plānots	44–47
ANM ziņošana par klimata izdevumiem un zaļo pārkārtošanos nav saistīta ar faktiskajām izmaksām un rezultātiem	48–69
Aklās zonas ANM zaļās pārkārtošanās pasākumu snieguma atspoguļošanā	48–53
Netiek ziņots par faktiskajiem klimatrīcības izdevumiem	54–59
Nav saiknes starp izdevumiem un ziņošanu par zaļo pārkārtošanos	60–69
Secinājumi un ieteikumi	70–77
Pielikums. Mūsu atlasītie pasākumi	
Saīsinājumi	

Glosārijs

Komisijas atbildes

Laika grafiks

Revīzijas darba grupa

Kopsavilkums

I Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM) ir pagaidu instruments, kas sāka darboties 2020. gada maijā, lai palīdzētu dalībvalstīm atgūties no Covid-19 pandēmijas, un 2024. gada februārī tam bija pieejami 648 miljardi EUR. Zaļā pārkārtošanās ir viens no Mehānisma pīlāriem. Dalībvalstīm vismaz 37 % no saviem valsts piešķirumiem bija jāatvēl klimatrīcībai. Komisija novērtēja, ka plānošanas posmā šis mērķrādītājs jau bija izpildīts un sasniedza 42,5 %.

II Mūsu revīzijas mērķis bija novērtēt, vai ANM un nacionālo atveseļošanas un noturības plānu izstrāde un īstenošana efektīvi veicina zaļo pārkārtošanos. Mēs vērtējam atlasīto pasākumu ieguldījumu zaļās pārkārtošanās procesā, to atskaites punktus un mērķrādītājus, kā arī to klimata koeficientus. Mēs arī pārbaudījām, kā šie pasākumi virzās uz priekšu un kā tie tiek uzraudzīti zaļās pārkārtošanās aspektā. Visbeidzot, mēs pētījām, kā Komisija un dalībvalstis paziņo informāciju par klimata izdevumiem un zaļo pārkārtošanos.

III Mēs veicām šo revīziju, jo zaļā pārkārtošanās un ES klimata mērķrādītāji ir politiskās darba kārtības prioritāte. Ceram, ka mūsu darba rezultāti veicinās debates par to, kā izstrādāt un īstenot nākotnes instrumentus ar klimata un vides mērķiem. Mēs arī ceram, ka mūsu darbs palīdzēs uzlabot ES fondu efektivitāti klimatrīcības un zaļās pārkārtošanās jomā saistībā ar ES vērienīgajiem 2030. un 2050. gada klimata mērķrādītājiem.

IV Mēs konstatējām trūkumus gan ANM regulējuma, gan revidēto valstu nacionālo atveseļošanas un noturības plānu izstrādē. Bija arī neatbilstības pasākumu īstenošanā saistībā ar zaļo pārkārtošanos un klimata mērķiem. Konkrēti, mēs konstatējām, ka klimatrīcības izdevumu apsekošana ietver augstu tuvinājuma pakāpi un daži koeficienti ir noveduši pie iespējamās pārvērtēšanas. Mēs atradām vājas norādes par to, kā ANM pasākumu īstenošana veicina zaļo pārkārtošanos, un arī to, ka ieguldījums virzībā uz ES klimata mērķiem un mērķrādītājiem netiek novērtēts, jo to neparedz tiesību akti. Turklāt mēs konstatējām, ka ziņošana par klimata izdevumiem un zaļo pārkārtošanos ir nošķirta no faktiskajām izmaksām un rezultātiem, tāpēc tās nozīme ieinteresētajām personām ir ierobežota.

V Mēs secinām, ka Mehānisma izstrādē un īstenošanā konstatētās nepilnības liek apšaubīt, vai tā klimata un vides mērķi tiks sasniegti. Līdz ar to mēs uzskatām, ka Atveseļošanas un noturības mehānisma ieguldījums zaļās pārkārtošanās īstenošanā nav skaidrs.

VI Pamatojoties uz saviem konstatējumiem, mēs iesakām Komisijai:

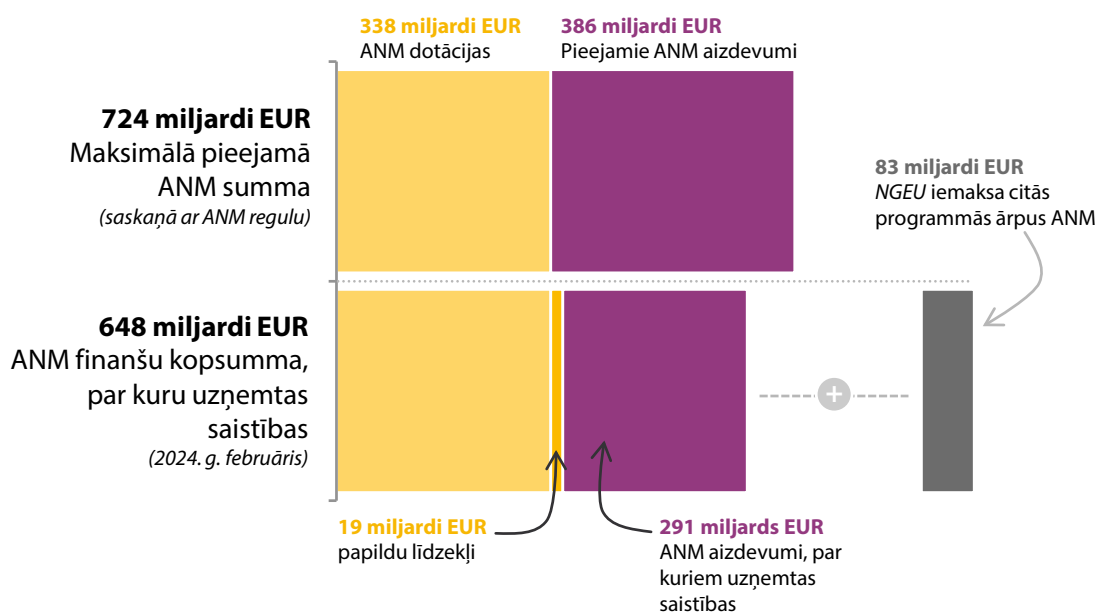
- o turpmākajos instrumentos labāk aplēst klimata jomas izdevumus;
- o nodrošināt turpmāko finansēšanas instrumentu pienācīgu izstrādi klimata un vides mērķu un mērķrādītāju atbalstam;
- o uzlabot zaļās pārkārtošanās pasākumu sniegumu;
- o Atveseļošanas un noturības mehānisma ietvaros uzlabot ziņošanu par izdevumiem klimata jomā.

Ievads

Atveseļošanas un noturības mehānisms un tā galvenās iezīmes

01 2020. gada maijā ES izveidoja *NextGenerationEU* (NGEU) kā pagaidu instrumentu, ar ko palīdzēt dalībvalstīm atgūties no Covid-19 pandēmijas. NGEU budžets ir 731 miljards EUR (2022. gada cenās), kas papildina 2021.–2027. gada periodam paredzēto ES ilgtermiņa budžetu. Šā instrumenta galvenais komponents ir Atveseļošanas un noturības mehānisms (ANM)¹ (**1. attēls**). ANM mērķis ir mazināt Covid-19 pandēmijas ekonomisko un sociālo ietekmi un padarīt dalībvalstu ekonomiku un sabiedrību ilgtspējīgāku un noturīgāku. ANM būtu jāpalīdz dalībvalstīm labāk sagatavoties izaicinājumiem un iespējām, ko rada zaļā pārkārtošanās un digitālā pārveide. Turklāt, reaģējot uz globālo enerģētikas krīzi, 2022. gada maijā ES sāka *REPowerEU* plānu un 2024. gada februārī papildināja ANM ar dotācijām 19 miljardu EUR apmērā.

1. attēls. NGEU budžets (2024. gada februārī)

Piezīme. Visas summas norādītas 2022. gada cenās.

Avots: Eiropas Komisija un ANM rezultātu pārskats, 2024. gada februāris.

¹ Regula (ES) 2021/241, ar ko izveido Atveseļošanas un noturības mehānismu ("ANM regula").

02 Komisija **tieši pārvalda** ANM. Tas nozīmē, ka Komisija ir atbildīga par ANM īstenošanu, tostarp par tā progresa uzraudzību un rezultātu novērtēšanu. Katra dalībvalsts ir tiesīga saņemt daļu no pieejamajiem ANM līdzekļiem, kurus aprēķina pēc īpašas formulas². Katra dalībvalsts iesniedz nacionālo atveseļošanas un noturības plānu (ANP), kuru novērtē Komisija³ un apstiprina Padome. Atveseļošanas un noturības plānus veido virkne pasākumu, kas ietver reformas un investīcijas. Lai apsektu kvalitatīvos un kvantitatīvos sasniegumus, ar katru pasākumu ir saistīti atskaites punkti un mērķrādītāji⁴. Komisija pieņēma kopējus rādītājus ziņošanai par ANM progresu virzībā uz mērķiem un tā uzraudzībai⁵.

03 ANM darbības pamatā ir jauns finansēšanas modelis. Atšķirībā no lielākās daļas ES budžeta, kur finansējums tiek sniegts uz radušos izmaksu pamata, Komisija veic ANM maksājumus dalībvalstīm ("izmaksas"), ja atskaites punkti un mērķrādītāji ir apmierinoši izpildīti. Tomēr, lai pamatotu pieprasīto ANM dotāciju vai aizdevumu summu, dalībvalstīm, kad tās izstrādāja savus nacionālos plānus, bija jānorāda katram pasākumam aplēstās izmaksas⁶. Pretējā gadījumā šī summa tiktu samazināta līdz atbilstīgai aplēstajām izmaksām. **2. attēlā** ir apkopots pienākumu sadalījums dažādos posmos.

² Regula (ES) 2021/241, 11. pants.

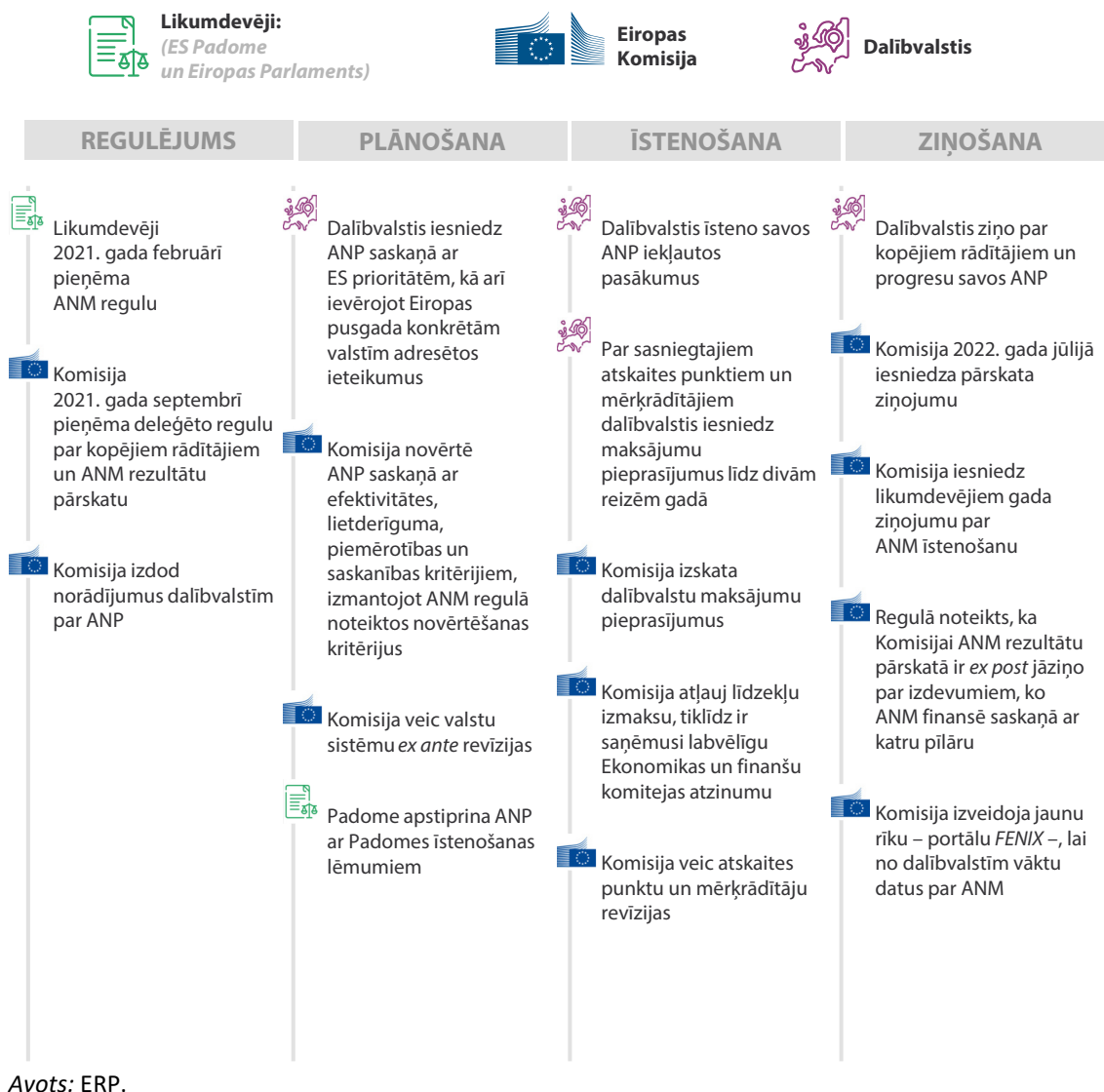
³ Īpašais ziņojums 21/2022 par Komisijas novērtējumu par nacionālajiem atveseļošanas un noturības plāniem.

⁴ Īpašais ziņojums 26/2023 par ANM snieguma uzraudzības sistēmu.

⁵ Komisijas Deleģētā regula (ES) 2021/2106, ar kuru nosaka kopējos rādītājus.

⁶ ANM regula, V pielikuma 3. punkts.

2. attēls. Pienākumu sadalījums

Avots: ERP.

Zaļā pārkārtošanās ANM ietvaros

04 ANM pasākumi attiecas uz politikas jomām, kas ir būtiskas visā Eiropas Savienībā un ir strukturētas sešos pīlāros, no kuriem viens ir zaļā pārkārtošanās (**3. attēls**). Zaļās pārkārtošanās jomā ietilpst gan klimata, gan vides mērķi. Zaļās pārkārtošanās pīlāra pasākumiem būtu jāveicina:

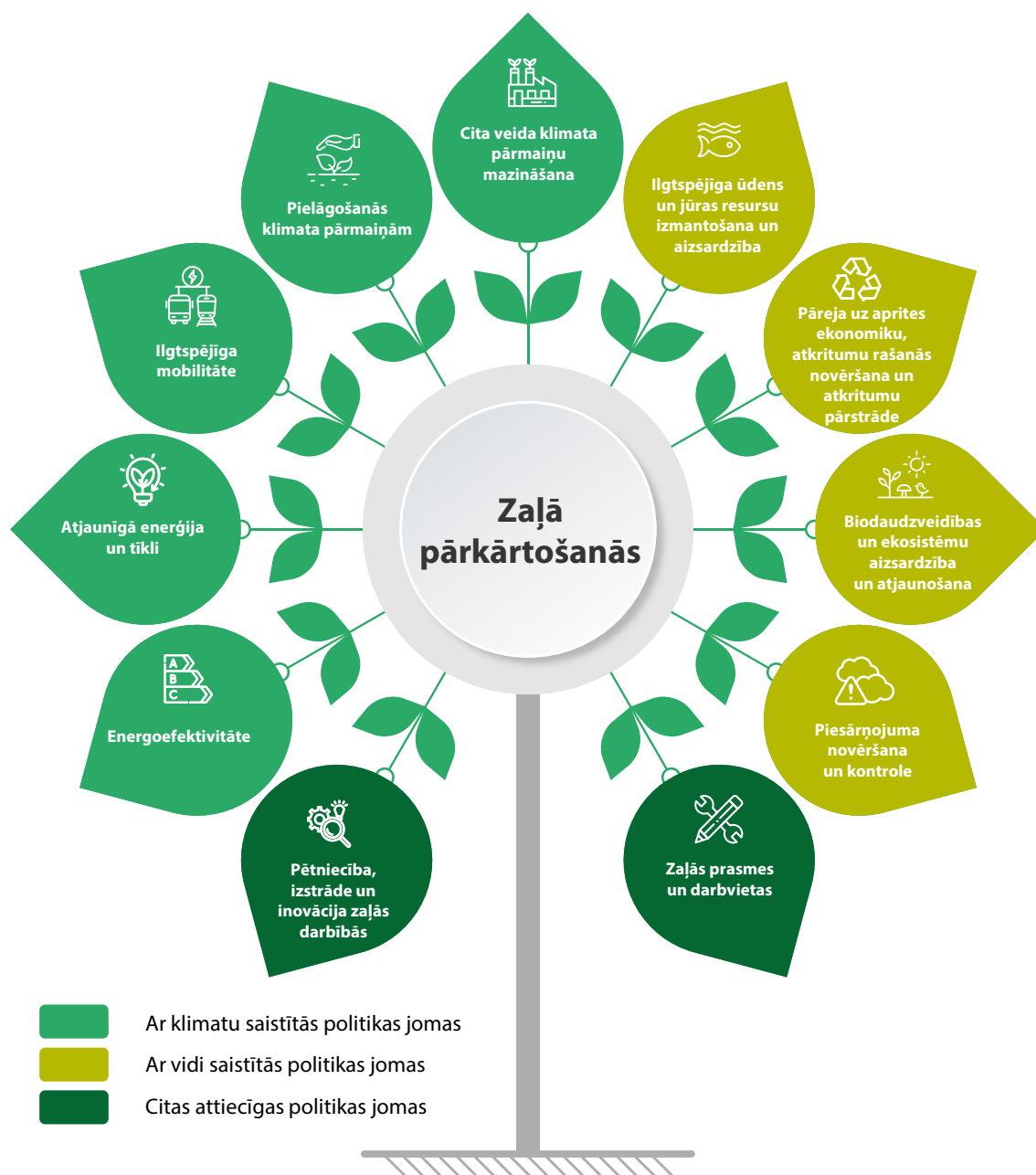
- o ES 2030. gada **klimata mērķrādītāju (1. izcēlums)** sasniegšana un jādarbojas tā, lai līdz 2050. gadam sasniegtu ES klimatneitralitātes mērķi⁷; un
- o vidiskā ilgtspēja.

Zaļās pārkārtošanās pasākumiem būtu jāsekmē ilgtspējīga izaugsme, jārada darbvietas un jāsauglabā enerģētiskā drošība. Zaļā pārkārtošanās būtu jāatbalsta ar reformām un investīcijām zaļajās tehnoloģijās un spējās, tostarp biodaudzveidībā, energoefektivitātē, ēku renovācijas darbos un aprites ekonomikā⁸.

⁷ ANM regula, 4. pants.

⁸ ANM regula, 11. apsvēruma.

3. attēls. Zaļās pārkārtošanās pīlārs un tā politikas jomas

Avots: ERP, pamatojoties uz ANM rezultātu pārskatu.

1. izcēlums

ES 2030. gada klimata mērķrādītāji

- a) Siltumnīcefekta gāzu emisiju (SEG) samazināšana par vismaz 55 % salīdzinājumā ar 1990. gada līmeni.
- b) Patērētajā enerģijā sasniegt vismaz 42,5 % atjaunīgo energoresursu īpatsvaru (virzībā uz 45 %).
- c) Samazināt enerģijas galapatēriņu par 11,7 % salīdzinājumā ar prognozēto enerģijas patēriņu 2030. gadam (par pamatu ņemts 2020. gada atsaucēs scenārijs).

Avots: 2. pants [Regulā \(ES\) 2018/1999](#) par enerģētikas savienības un rīcības klimata politikas jomā pārvaldību, ar turpmākiem grozījumiem, ieskaitot [Atjaunīgo energoresursu direktīvu \(ES\) 2023/2413](#) un [Eneģoefektivitātes direktīvu \(ES\) 2023/1791](#).

05 Pamatojoties uz dalībvalstu norādēm un pašas Komisijas kvalitatīvo vērtējumu, dalībvalstis un Komisija vērtēja, vai katrs atveseļošanas un noturības plāns spēj panākt līdzsvaru starp pīlāriem. Pamatojoties uz šo analīzi, Komisija katru pasākumu iedalīja primārajam vai sekundārajam pīlāram atkarībā no pasākumam deklarētā mērķa. Pēc tam tas tika pārbaudīts kopā ar dalībvalstīm un iekļauts ANM ziņošanas platformā – [ANM rezultātu pārskatā](#). 2024. gada februārī [ANM rezultātu pārskatā](#) bija norādīti 984 pasākumi, kas veicina zaļo pārkārtošanos.

Klimatrīcības apsekošana ANM ietvaros

06 ES apņēmas vismaz 30 % no sava 2021.–2027. gada budžeta izlietot klimatrīcībai⁹. Saskaņā ar ANM katrai dalībvalstij vismaz 37 % no sava ANP kopējā finanšu piešķiruma ir jāatvēl klimatrīcības pasākumiem, t. i., klimatadaptācijai vai klimata pārmaiņu mazināšanai, tostarp darbībām, kas veicina virzību uz 2030. gada klimata mērķrādītājiem (**1. izcēlums**). 37 % mērķrādītājs dod dalībvalstīm iespēju (un tā ir prasība) savos atveseļošanas un noturības plānos iekļaut ievērojamu daļu pasākumu, kas attiecas uz klimatrīcību. Visi šie pasākumi ir saistīti ar zaļās pārkārtošanās pīlāru.

⁹ Eiropadome, Secinājumi – Eiropadomes ārkārtas sanāksme, EUCO 10/20, 2020, 7. lpp.

07 Lai aprēķinātu šo 37 % ieguldījumu klimata jomā, ANM regulā ir iekļauta klimatrīcības apsekošanas metodika, kuras pamatā ir klimata koeficienti. Šī metodika ir pielāgota [Rio marķieru](#) versija, ko 1998. gadā ieviesa Ekonomiskās sadarbības un attīstības organizācija un kas laikposmā no 2021. līdz 2027. gadam ir kopīga visiem ES fondiem, tostarp ANM¹⁰.

08 ES klimata koeficienti ir balstīti uz darbības jomām¹¹: ANM regulā ir iekļauts 181 intervences jomu saraksts, ietverot vairākas investīciju jomas, piemēram, pamatlīdzekļi vai nemateriālie aktīvi, pētniecība un izstrāde, enerģētika un transports. Katra intervences joma ir saistīta ar klimata koeficientu, kura pamatā ir darbības paredzamā ietekme uz klimatu¹². Koeficienti var būt 0 %, 40 %, vai 100 % ([4. attēls](#)). Ir 64 intervences jomas ar pozitīvu klimata koeficientu (40 % vai 100 %).

4. attēls. Trīs ES klimata koeficienti atbilstoši to gaidāmajam ieguldījumam klimata jomā

Avots: ERP, pamatojoties uz Komisijas dienestu darba dokumentu “*Climate Mainstreaming Architecture in the 2021-2027 Multiannual Financial Framework*” (SWD(2022) 225).

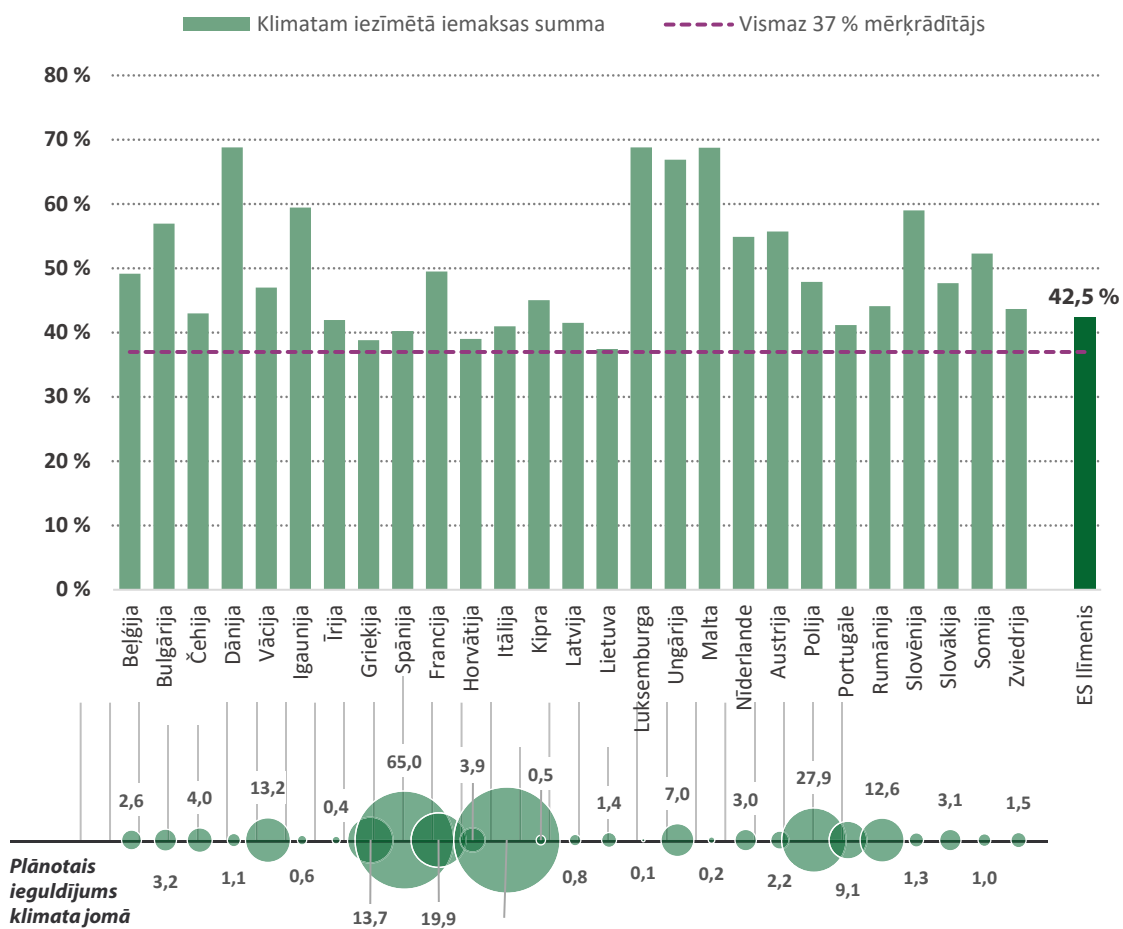
09 Paredzamā ieguldījuma klimata jomā kopējo summu katrai dalībvalstij aprēķina šādi: attiecīgos klimata koeficientus reizina ar katra ANM pasākuma aplēstajām izmaksām, pamatojoties uz pasākumam piešķirto intervences jomu. Intervences jomas ierosina dalībvalstis, un Komisija tās pārbauda savā novērtējumā. ES dalībvalstu aplēse kopā bija aptuveni 40 % no ANM piešķirumiem jeb 203 miljardi EUR no 504 miljardiem EUR, kas sākotnēji bija iekļauti dalībvalstu budžetā. 2024. gada februārī ieguldījums klimata jomā tika pārskatīts līdz 275 miljardiem EUR (42,5 %) no kopējās summas 648 miljardiem EUR ([5. attēls](#)).

¹⁰ Komisijas dienestu darba dokuments “*Climate Mainstreaming Architecture in the 2021-2027 Multiannual Financial Framework*”, SWD(2022) 225, 9. lpp.

¹¹ Turpat, 5. lpp.

¹² Turpat.

5. attēls. ANM paredzamais ieguldījums klimata jomā pa dalībvalstīm

Avots: ERP, pamatojoties uz 27 atvērto plānu un noturības plāniem, 2024. gada februāris.

Revīzijas tvērums un pieeja

10 Mūsu revīzijas mērķis bija novērtēt, vai ANM un atvēršanas un noturības plānu izstrāde un īstenošana efektīvi veicina zaļo pārkārtošanos. Mēs novērtējām atlasīto pasākumu ieguldījumu zaļās pārkārtošanās procesā, to atskaites punktus un mērķrādītājus, kā arī to klimata koeficientus. Mēs arī pārbaudījām, kā šie pasākumi virzās uz priekšu un kā tie tiek uzraudzīti, jo īpaši attiecībā uz atvēršanas un noturības plānu ieguldījumu klimata mērķrādītājos. Visbeidzot, mēs pētījām, kā Komisija un dalībvalstis paziņo informāciju par klimata izdevumiem un zaļo pārkārtošanos, ko atbalsta no ANM.

11 Mēs veicām šo revīziju, jo, ņemot vērā mehānisma būtiskumu un jauno izstrādi, bija liela interese par ANM ieguldījumu zaļās pārkārtošanās un ES klimata mērķrādītāju jomā. Šī revīzija paplašina mūsu iepriekšējo darbu šajā jomā, jo īpaši publicētos ziņojumus attiecībā uz [Komisijas novērtējumu par atvēršanas un noturības plāniem](#) un [ANM snieguma uzraudzības sistēmu](#). Mūsu revīzija papildina notiekošo darbu par dubulto finansējumu, ANM līdzekļu apguvi un dalībvalstu kontroles sistēmām valsts atbalsta un publiskā iepirkuma jomā. Tā pamatā ir arī mūsu iepriekšējais darbs par [klimata izdevumiem ES budžetā](#).

12 Mūsu veiktā revīzija aptvēra laikposmu no [ANM regulas](#) pieņemšanas 2021. gadā līdz 2024. gada februārim. Lai pārbaudītu atvēršanas un noturības plānos paredzēto zaļās pārkārtošanās pasākumu izstrādes procesu un īstenošanu, mēs apmeklējumiem uz vietas atlasījām četras dalībvalstis: Grieķiju, Horvātiju, Portugāli un Slovākiju. Izraugoties dalībvalstis, mēs ņēmām vērā citu ERP uzdevumu iepriekšējo tvērumu. Turklāt izvēli balstījām uz riska analīzi saistībā ar klimata pasākumiem, atvēršanas un noturības plānu īstenošanas statusu revīzijas laikā un ģeogrāfisko tvērumu.

13 Šajā ziņojumā mēs koncentrējamies uz investīcijām, katrai pārbaudītajai dalībvalstij atlasot sešas no tām (kopā 24 pasākumi, sk. [pielikumu](#)). Šī izlase ietvēra kopumā 55 (apakš)pasākumus ar pozitīvu ieguldījumu klimata jomā. Atlase tika veikta pirms *REPowerEU* nodaļu apstiprināšanas, un tās pamatā bija pasākumu saistība ar zaļo pārkārtošanos, to būtiskums, dažādu klimata mērķu aptvērums un īstenošanas statuss. Šī revīzija neattiecas uz izvērtēšanas un atlases procesu, kurā nosaka ANM pasākumus, kam ir tiesības uz finansējumu no ES zaļajām obligācijām. Tomēr mūsu analīze par ANM pasākumiem, kas saistīti ar klimatu, varētu noderēt jebkurā iespējamā turpmākā revīzijā, kur galvenā uzmanība būtu pievērsta zaļajām obligācijām. Mūsu revīzijas pieeja parādīta [6. attēlā](#).

6. attēls. Paveiktais darbs

-
 Attiecīgo datu un dokumentu, tostarp stratēģisko, likumdošanas, politikas, projektu dokumentācijas, kas attiecas uz ANM un zaļo pārkārtošanos, pārskatīšana un ANM vidusposma izvērtēšana
-
 Visu visos ANP iekļauto klimata pasākumu un noteikto atskaites punktu un mērķrādītāju pārskatīšana
-
 Iztaujāšanas ANP izstrādē un īstenošanā iesaistītajās dalībvalstu iestādēs, tostarp attiecīgā gadījumā pie galasaņēmējiem atsevišķās dalībvalstīs
-
 Padziļināta analīze par 24 pasākumiem atlasītajās dalībvalstīs; pasākumi izvēlēti no visbūtiskākajiem saistībā ar to ieguldījumu zaļās pārkārtošanās procesā. Šajā nolūkā veic dokumentu pārbaudi un apmeklējumus uz vietas
-
 Novērtējums par atlasīto dalībvalstu ANP īstenošanas statusu, īpašu uzmanību pievēršot progresam attiecībā uz atskaites punktiem un mērķrādītājiem, kas saistīti ar zaļo pārkārtošanos
-
 Par ANM īstenošanas vadību atbildīgo Komisijas darbinieku (Ekonomikas un finanšu lietu ģenerāldirektorāts un Atvēršanas un noturības darba grupa) iztaujāšana
-
 Ieinteresēto personu un klimata ekspertu iztaujāšana

Avots: ERP.

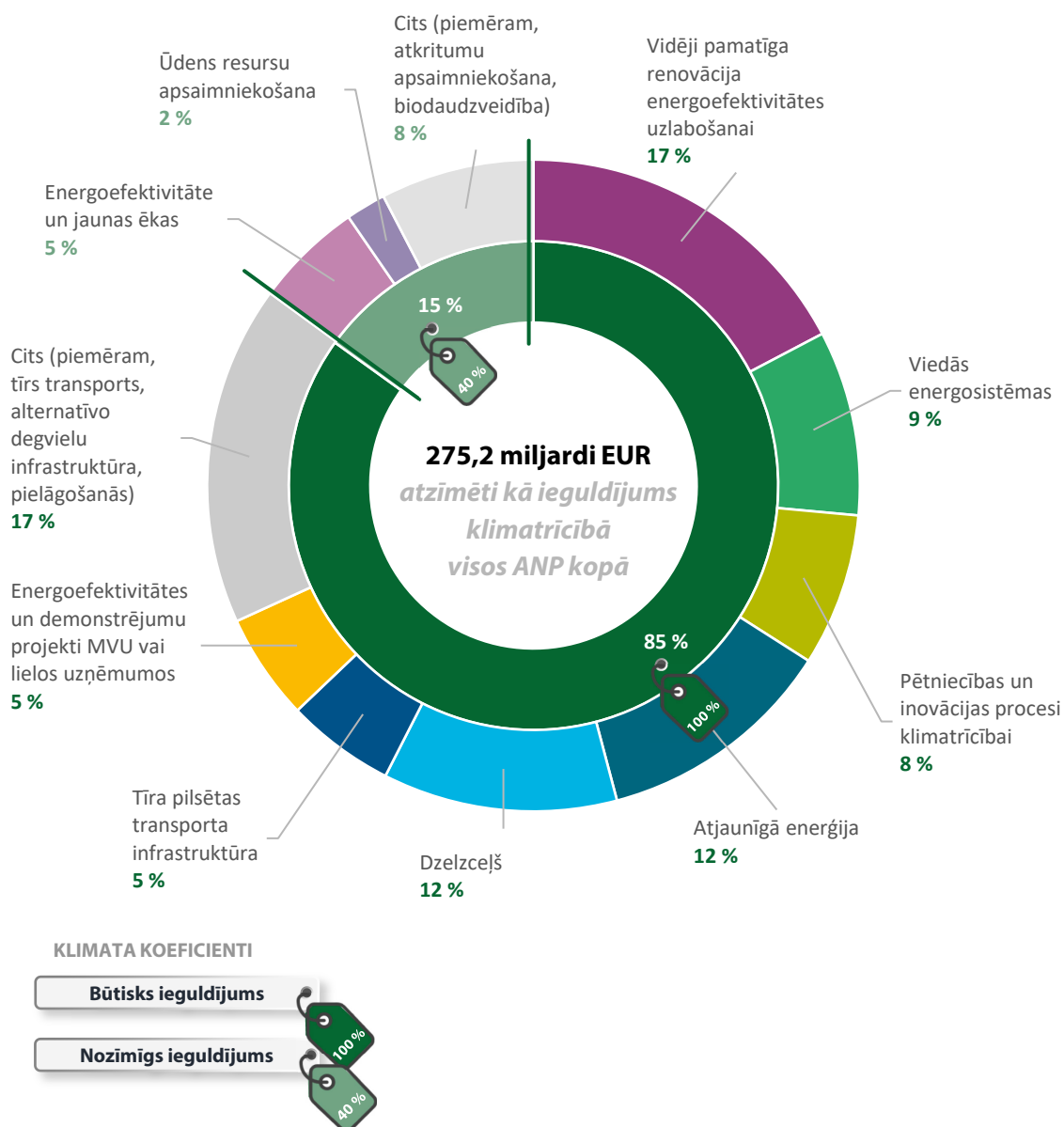
14 Mēs ceram, ka mūsu darbs palīdzēs dalībvalstīm un Komisijai uzlabot zaļās pārkārtošanās tiesisko regulējumu, ar klimatu saistīto pasākumu svarīgumu un ziņošanas par ES ieguldījumu klimata jomā uzticamību. Mūsu konstatējumi un ieteikumi noderēs, lai uzlabotu ES fondu efektivitāti klimatrīcības un zaļās pārkārtošanās jomā saistībā ar ES vērienīgajiem 2030. un 2050. gada klimata mērķrādītājiem.

Apsvērumi

ANM un nacionālo plānu ieguldījums zaļās pārkārtošanās jomā, iespējams, ir pārvērtēts

15 **7. attēlā** ir apkopots nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos aplēstais ieguldījums klimata jomā sadalījumā pēc klimata koeficienta un intervences veida. Astonām no 64 intervences jomām ar pozitīvu klimata koeficientu atbilst 59 % plānotā piešķiruma (**09.** punkts).

7. attēls. Ieguldījuma klimata jomā sadalījums pēc intervences veida un klimata koeficienta

Avots: ERP, pamatojoties uz 27 atvēršanas un noturības plāniem, 2024. gada februāris.

ANM regulējumā vērojamas problēmas saistībā ar ieguldījuma aplēšanu klimata jomā un zaļās pārkārtošanās aptveršanu

Mūsu revīzijas kritēriji

16 Saskaņā ar ANM regulu¹³ Mehānismam būtu jāveicina zaļā pārkārtošanās, ES 2030. gada klimata mērķrādītāju sasniegšana un klimatneitralitāte līdz 2050. gadam. Pasākumi būtu jāpiešķir intervences jomām ar attiecīgiem klimata koeficientiem. Komisijai būtu jāuzrauga progress virzībā uz ANM klimata un vides mērķiem.

17 Mēs pārbaudījām, vai pašreizējais ANM regulējums ir izstrādāts tā, lai efektīvi veicinātu zaļo pārkārtošanos, tostarp virzību uz ES 2030. un 2050. gada klimata mērķrādītājiem. Mēs analizējām zaļās pārkārtošanās un klimatrīcības apsekošanas galvenos jēdzienus un ar tiem saistītos aspektus. Mēs analizējām arī tiesību aktos apstiprināto intervences jomu un klimata koeficientu sarakstu un Komisijas pieņemtos kopējos rādītājus.

18 Ieguldījums zaļās pārkārtošanās procesā attiecas uz reformām un investīcijām zaļajās tehnoloģijās un spējās, tostarp biodaudzveidībā, energoefektivitātē, ēku renovācijā un aprites ekonomikā¹⁴ (04. punkts). Tāpēc zaļās pārkārtošanās tvērums ir plašāks nekā klimatrīcības tvērums, jo ietver biodaudzveidības un vides mērķus. Tomēr ANM regulā ir izveidota apsekošanas sistēma ar kvantitatīvu 37 % mērķrādītāju tikai ar klimatu saistītiem pasākumiem (06. punkts), taču nav noteikts vides pasākumu mērķrādītājs. Vides mērķu apsekošanas sistēma pastāv¹⁵, bet to neizmanto, jo ANM regulā tai nav noteikts kvantitatīvs mērķrādītājs.

19 Īpašajā ziņojumā par izdevumiem klimata jomā¹⁶ mēs konstatējām, ka klimatrīcības apsekošanai izmantotā metodika ietver augstu tuvinājuma pakāpi. Mēs arī norādījām, ka klimata koeficienti neļauj precīzi noteikt paredzamo ieguldījumu klimata jomā.

20 Klimatrīcības apsekošanai piemērotā metodika 2021.–2027. gada periodā ir kopīga visiem ES fondiem, tostarp ANM, un ir līdzīga metodikai, ko piemēroja 2014.–2020. gada periodā (07. punkts). Komisija atzina, ka saskaņā ar ANM vienota klimata koeficienta (40 % vai 100 %) izmantošana pasākumam dažos gadījumos varētu

¹³ ANM regula, 4. pants, 26. un 63. apsvērumi.

¹⁴ ANM regula, 11. apsvērumi.

¹⁵ ANM regula, V pielikums.

¹⁶ Īpašais ziņojums 09/2022, 37. punkts.

novest pie tā, ka gaidāmais ieguldījums klimata jomā tiek novērtēts par zemu vai par augstu¹⁷. Labākai šā ieguldījuma aplēsei Komisija ieviesa apakšpasākumu koncepciju, kas gadījumos, kad pieejama pietiekama informācija, ļauj izmantot vairākas intervences jomas un koeficientus, ar ko precīzāk noteikt ieguldījumu klimata jomā un izslēgt izmaksas, kas nesniedz ieguldījumu vai sniedz nenozīmīgu ieguldījumu¹⁸. Komisija un dalībvalstis apsprieda ierosinātos apakšpasākumus un vienojās par tiem katrā gadījumā atsevišķi.

21 Mēs konstatējam, ka gandrīz pusi no paredzamā ANM ieguldījuma klimata jomā (44 %) veidoja pasākumi, kas nebija sadalīti apakšpasākumos. Mūsu izlasē apstiprinājās līdzīgs īpatsvars – 10 no 24 pasākumiem nebija sadalīti (41 %). Šiem 10 pasākumiem bija piešķirts 100 % klimata koeficients, bet mēs konstatējam, ka vismaz septiņiem pasākumiem aplēse varētu būt pārspīlēti liela, jo ne visi elementi bija saistīti ar klimatu. Tas mums lika secināt, ka aplēšanas rezultātā ne vienmēr tika precizēts to pasākuma ieguldījums klimata jomā, uz kuriem šie elementi attiecas, un ka, lai aplēstu šo pasākumu ieguldījumu klimata jomā, īpaši attiecībā uz sarežģītiem pasākumiem, kurus veido elementi ar atšķirīgu ieguldījumu, tika izmantota augsta tuvinājuma pakāpe.

22 Lai gan apakšpasākumu mērķis bija labāk piešķirt klimata koeficientus, Komisijas norādījumos nebija noteikts, kā dažādajos atveseļošanas un noturības plānos nodrošināt apakšpasākumu konsekventu piemērošanu. Praksē tas izpaudās kā koeficientu piešķiršana ar atšķirīgu detalizācijas pakāpi. Piemēram, savā izlasē mēs konstatējam, ka pasākumu ēku energorenovācijas finansēšanai tikai Horvātija bija sadalījusi, lai ņemtu vērā investīciju strukturālo daļu, kam nav klimata koeficienta. Pārējās trīs dalībvalstis nebija ierosinājušas sadalījumu līdzīgiem pasākumiem.

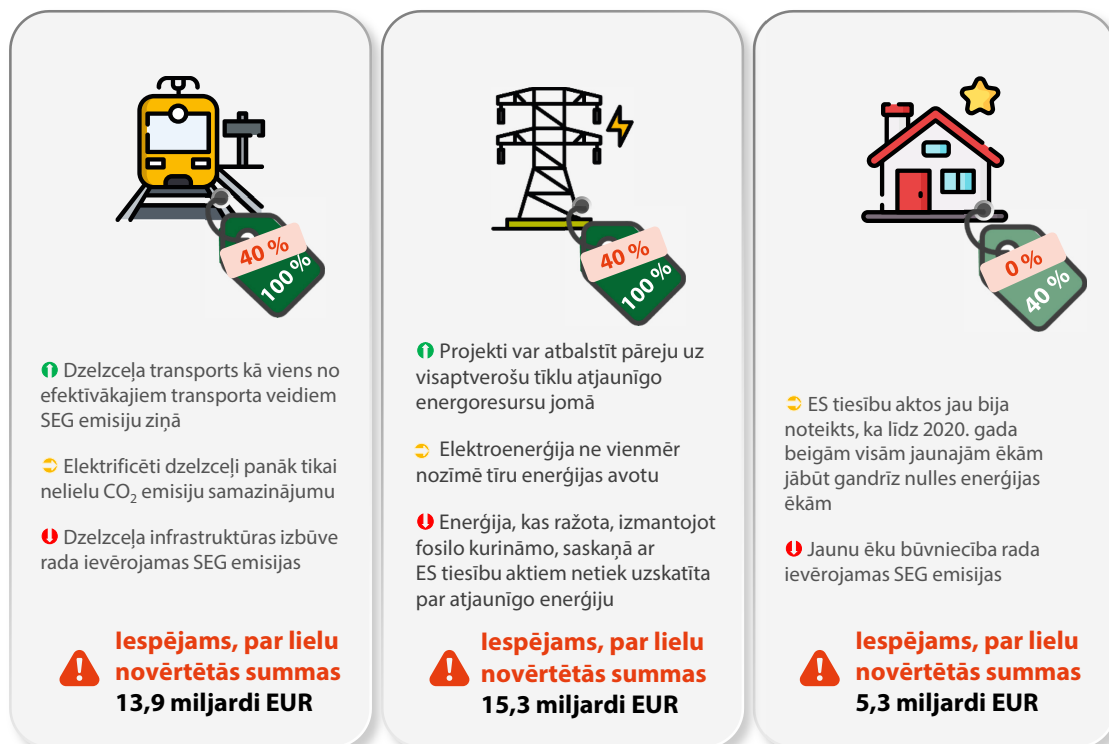
23 ANM regulā jebkuras jaunas ļoti efektīvas ēkas būvniecībai ir noteikts 40 % klimata koeficients. Tā kā jaunas ēkas nerada enerģijas ietaupījumus, mēs uzskatām, ka 40 % klimata koeficientam nav pamatojuma un tam drīzāk būtu jābūt 0 %. Turklāt savā iepriekšējā [īpašajā ziņojumā par izdevumiem klimata jomā](#) mēs konstatējam, ka daži no klimata koeficientiem, kas tiesiskajā regulējumā piešķirti dzelzceļa infrastruktūrai un elektrotīkliem, var novest pie tā, ka paredzamais ieguldījums klimata jomā tiek pārvērtēts. Mēs uzskatām, ka attiecībā uz ANM šie konstatējumi joprojām ir spēkā. **8. attēlā** parādīti šo trīs minēto intervences jomu koeficienti, kurus novērtējam atkārtoti, un attiecībā uz ANM no tiem izrietošā iespējamā pārvērtēšana par

¹⁷ Komisijas dienestu darba dokuments “*Guidance to member states’ recovery and resilience plans*”, SWD(2021) 12 part 1/2, 29. lpp.

¹⁸ Turpat.

34,5 miljardiem EUR. Savu vērtējumu veicām, piešķirot 40 % koeficientu nozīmīgam pozitīvam ieguldījumam un 0 % neitrālam vai nenozīmīgam ieguldījumam¹⁹ (4. attēls).

8. attēls. ERP veiktā koeficientu atkārtotā novērtēšana

Piezīme. Šis novērtējums aptver intervences jomas 064, 065, 066bis, 033 un 025ter.

Avots: ERP, pamatojoties uz [īpašo ziņojumu par izdevumiem klimata jomā](#) un [Ēku energoefektivitātes direktīvu](#).

24 Ar četriem no 14 kopējiem rādītājiem, kas noteikti ANM, ir paredzēts novērtēt progresu virzībā uz zaļo pārkārtošanos (9. attēls). Sava iepriekšējā darba gaitā mēs konstatējām, ka kopējie rādītāji nav pietiekami, lai novērtētu vispārējo sniegumu un tie nodrošina tikai ierobežotu zaļās pārkārtošanās pīlāra aptvērumu²⁰. Piemēram, nav kopēju rādītāju attiecībā uz vides pasākumiem vai pasākumiem, kuru mērķis ir samazināt SEG emisijas, taču tas ir svarīgi ANM vides un klimata mērķiem. Šādu rādītāju trūkums neļauj novērtēt virzību uz šiem mērķiem.

¹⁹ Komisijas dienestu darba dokuments "Climate Mainstreaming Architecture in the 2021-2027 Multiannual Financial Framework", SWD(2022) 225.

²⁰ Īpašais ziņojums 26/2023, 42., 43. un 94. punkts.

9. attēls. Četri kopēji rādītāji zaļās pārkārtošanās pīlāra ietvaros

Avots: Deleģētā regula (ES) 2021/2106.

Neskaidrs plānoto ANM pasākumu ieguldījums klimatrīcības un zaļās pārkārtošanās jomā

Mūsu revīzijas kritēriji

25 Saskaņā ar ANM regulu²¹ dalībvalstīm savos atveseļošanas un noturības plānos būtu jāiekļauj pasākumi, kas attiecas uz zaļo pārkārtošanos un dod ieguldījumu klimata mērķrādītājos. Klimata koeficientiem būtu jāatspoguļo pasākumu mērķi un to paredzamā ietekme uz klimatrīcību. Ar šiem pasākumiem saistītajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem būtu jānovērtē progress virzībā uz ANM mērķu sasniegšanu, tostarp zaļo pārkārtošanos.

26 Mēs vērtējam, cik lielā mērā dalībvalstis, izstrādājot savus plānus, ir izvēlējušās zaļās pārkārtošanās vai klimatrīcības jomā nozīmīgus pasākumus. Mēs arī pārbaudījām, vai dalībvalstis ir noteikušas atskaites punktus un mērķrādītājus, ar kuriem var novērtēt sniegumu. Tā kā Komisija ir novērtējusi nacionālos plānus, mēs analizējam arī sniegtos norādījumus.

27 Kopumā mēs konstatējam, ka kvantitatīva klimatrīcības mērķrādītāja noteikšana mudināja dalībvalstis savos atveseļošanas un noturības plānos iekļaut pasākumus, kuriem ir saikne ar klimatu. Katrā no atlasīto dalībvalstu atveseļošanas un noturības plāniem mēs apzinājām pasākumus, kas izstrādes līmenī bija vērsti uz dekarbonizāciju, atjaunīgo enerģiju un energoefektivitāti (**2. izcēlumā**, **3. izcēlumā** un **4. izcēlumā** ir sniegti daži piemēri).

²¹ ANM regula, 26. un 39. apsvēruma, 2., 4. un 18. pants.

2. izcēlums

Ēku renovācija Horvātijā un Grieķijā

Ēku energorenovācijai ir svarīga nozīme ES klimata mērķrādītāju sasniegšanā, jo ēkas patērē aptuveni 40 % primārās enerģijas un rada 36 % CO₂ emisiju²².

Horvātija iekļāva pasākumu, kura aplēstās izmaksas bija 147 miljoni EUR. Tas paredzēja par 50 % samazināt gada enerģijas vajadzības apkurei, lai par 30 % samazinātu primārās enerģijas patēriņu. Šā pasākuma mērķis ir renovēt daudzdzīvokļu ēkas, uzlabojot energotaupības potenciālu.

Grieķija ierosināja pasākumu, kura aplēstās izmaksas bija 1,25 miljardi EUR un kurš paredzēja uzlabot energoefektivitāti 105 000 mājokļos un uzstādīt 150 MW jaudu no jauniem atjaunīgiem energoresursiem.

3. izcēlums

Rūpniecības dekarbonizācija Slovēnijā

Rūpnieciskā ražošana un fosilā kurināmā izmantošana veido 41 % no visām emisijām **Slovākijā**, un tas ir lielākais īpatsvars starp ES dalībvalstīm²³. Pasākuma, kura aplēstās izmaksas ir 362,7 miljoni EUR, mērķis ir samazināt SEG emisijas, finansējot projektus rūpniecības dekarbonizācijai, lai ietaupītu enerģiju un ogļķīielietilpīgās nozarēs izmantotu inovatīvas vides tehnoloģijas.

²² Horvātijas sākotnējais ANP, 1124. lpp., un Grieķijas sākotnējais ANP, 117. lpp.

²³ Slovēnijas sākotnējais ANP, 7. lpp.

4. izcēlums

Atjaunīgais ūdeņradis un citas gāzes Portugālē

Portugāles mērķis ir veicināt atjaunīgo enerģiju no ūdeņraža un citām atjaunīgām gāzēm, lai uzlabotu ekonomikas izaugsmi un nodarbinātību, sekmētu pētniecību un izstrādi un samazinātu valsts energoatkarību. ANM pasākums 255 miljonu EUR vērtībā finansē 277 MW papildu jaudu ūdeņraža ražošanai no mazoglekļa un atjaunīgajiem energoresursiem.

28 ANM pasākumu atlase bija jāpabeidz īsā termiņā: pēc [ANM regulas](#) pieņemšanas 2021. gada februārī dalībvalstīm bija jāizstrādā savi atveseļošanas un noturības plāni, bet atskaites punkti un mērķrādītāji jāsasniedz līdz ANM “termiņa beigām” 2026. gada 30. augustā²⁴. Komisijas norādījumos²⁵ dalībvalstis tika mudinātas apzināt labāk izstrādātus projektus, ņemot vērā to īstenošanai paredzēto grafiku. Termiņi bija īpaši svarīgi arī [REPowerEU](#) nodaļām (**01.** punkts). Savā [Atzinumā 04/2022 par REPowerEU](#) mēs norādījām, ka ANM ierobežotais termiņš apvienojumā ar atveseļošanas un noturības plānu grozījumu iesniegšanai un apstiprināšanai nepieciešamo laiku, iespējams, nav bijis piemērots dažiem [REPowerEU](#) mērķiem²⁶.

29 Mūsu veiktā četru izlasē iekļauto atveseļošanas un noturības plānu analīze liecina, ka šis dalībvalstis kopumā ievēroja Komisijas norādījumus un izvēlējās nobriedušus projektus un ka tās savos atveseļošanas un noturības plānos iekļāva pasākumus, kas vai nu parasti tika finansēti no citiem ES instrumentiem, vai gaidīja īstenošanai nepieciešamos līdzekļus. Savā izlasē atradām arī četrus piemērus pasākumiem atjaunīgo energoresursu vai dzelzceļa uzturēšanai, kurus var uzskatīt par daļu no regulāriem valdības izdevumiem²⁷. ANM ietvaros tas ir atļauts tikai pienācīgi pamatotos gadījumos²⁸.

²⁴ [ANM regula](#), 18. panta 4. punkta i) apakšpunkts.

²⁵ Komisijas dienestu darba dokuments “*Guidance to member states’ RRP*”, [SWD\(2021\) 12 part 1/2](#), 44. lpp.

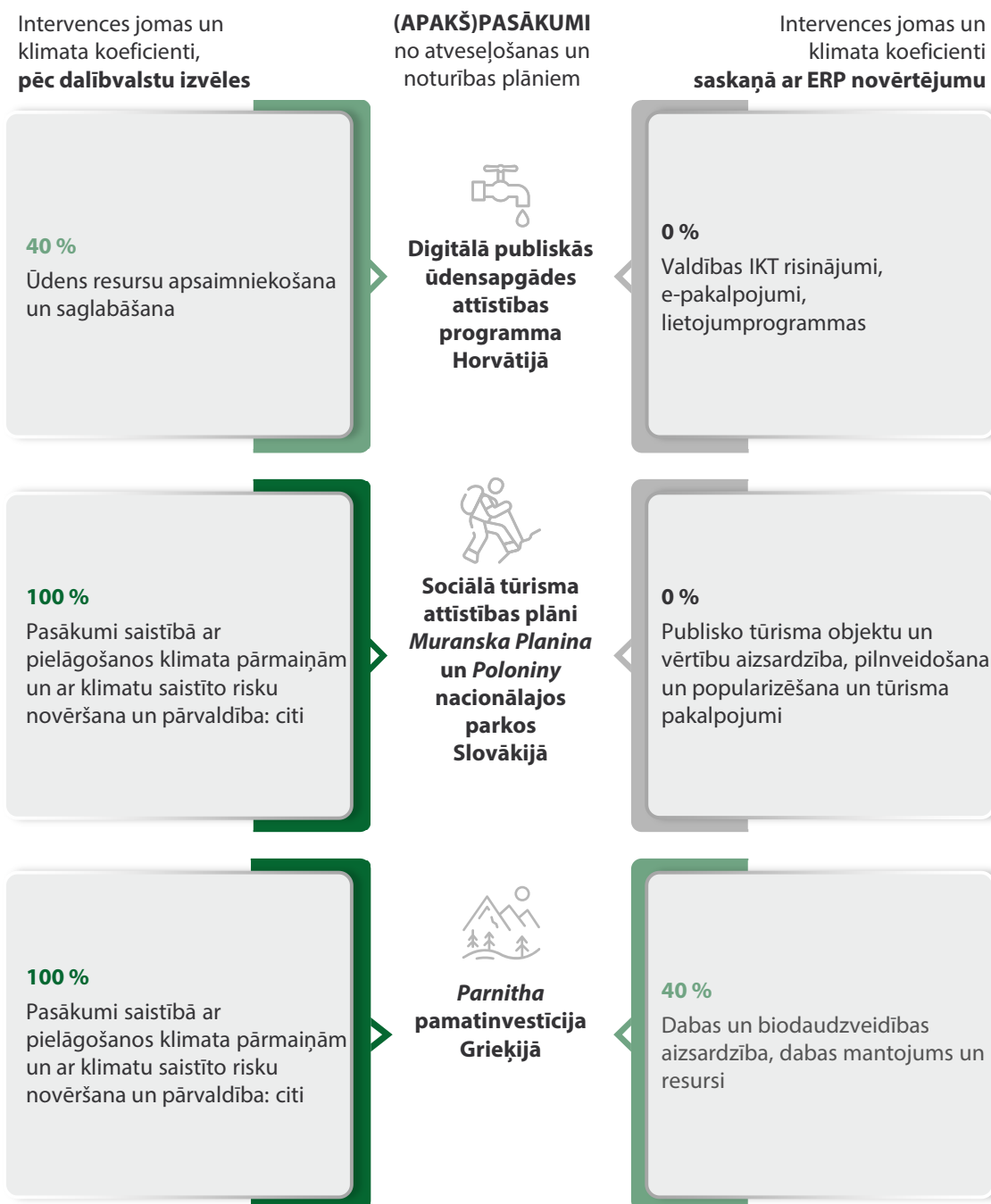
²⁶ [Atzinums 04/2022 par REPowerEU](#), 7. punkts.

²⁷ Pasaules Bankas darba dokuments “*Recurrent expenditure requirements of capital projects*”.

²⁸ Komisijas dienestu darba dokuments “*Guidance to member states RRP*”, [SWD\(2021\) 12 part 1/2](#), 16. un 17. lpp.

30 Mēs arī vērtējam, kā pasākumi bija iezīmēti, lai aplēstu to ieguldījumu klimata jomā. Atlasītajos atveseļošanas un noturības plānos mēs konstatējām, ka 36 (apakš)pasākumiem (no 55) bija atbilstoši klimata koeficienti. Pārējos 19 gadījumos mēs uzskatām, ka koeficients nebija pilnībā pamatots. Tas bija tāpēc, ka šie (apakš)pasākumi neatbilda izvēlētajām intervences jomām, precīzi neatspoguļojot to būtību vai mērķus. Mūsu novērtējuma pamatā ir pasākuma apraksts, kā arī tā atskaites punkti un mērķrādītāji, kas iekļauti atveseļošanas un noturības plānos. Mēs uzskatām, ka Komisijai, novērtējot plānus, būtu vajadzējis atklāt šīs neatbilstības. Divpadsmit no 19 gadījumiem mēs pārdaļījām (apakš)pasākumus tajās intervences jomās, kas labāk atspoguļo investīciju raksturu un saistīto koeficientu. Tādējādi mēs konstatējām iespējamu pārvērtējumu vismaz 430 miljonu EUR apmērā. **10. attēlā** ir sniegti piemēri, kuros uzskatām, ka intervences joma (un ar to saistītais klimata koeficients), ko izvēlējās dalībvalstis un apstiprinājusi Komisija, nav pareiza.

10. attēls. Klimatrīcības apsekošanas piemēri, kas neatspoguļo (apakš)pasākuma būtību

Avots: ERP, pamatojoties uz sākotnējiem atveseļošanas un noturības plāniem un ANM regulas VI pielikumu.

31 Komisijas sniegtajos norādījumos par to, kā atlasīt pasākumus, kas veicina zaļo pārkārtošanos, un kā tos saistīt ar klimata koeficientiem un intervences jomām²⁹, trūka konkrētu piemēru par to, kādi pasākumi katrai jomai būtu piemēroti. Norādījumos nebija iekļauti kritēriji vai ieteikumi par to, kad pasākumu būtu vajadzējis sadalīt apakšpasākumos (20. punkts).

32 Pasākumu, kas attiecas uz konkrētu darbību, var piešķirt dažādām intervences jomām, kas atbilst 100 % vai 40 % atkarībā no tā, vai pasākumi ir saistīti ar nepieciešamajiem nosacījumiem, kas jāizpilda³⁰. Piemēram, energoefektivitātes pasākumu klimata koeficients parasti ir 40 %. Lai to uzskatītu par 100 % klimatam būtisku, ANM regulā ir noteikts, ka šādiem pasākumiem vidēji jāsasniedz vismaz vidēja līmeņa primārās enerģijas pieprasījuma samazinājums. Vidēji pamatīga renovācija atbilst primārās enerģijas ietaupījumam 30–60 % apmērā³¹. Komisija savos norādījumos bija precizējusi, ka pietiek vidēji sasniegt 30 % primārās enerģijas ietaupījumu (kas ir zemākais atļautais diapazons), lai pasākumu uzskatītu par tādu, kas 100 % atbilst klimatrīcībai³². Tas nozīmē, ka vienkāršu renovāciju (kas atbilst enerģijas ietaupījumiem, kas mazāki par 30 %) var uzskatīt par 100 % ieguldījumu klimata jomā, ja vien citi tā paša pasākuma projekti nodrošina lielākus ietaupījumus.

33 ANM regulā noteiktais saraksts ar intervences jomām, kas attiecas uz klimatrīcību, aptver aptuveni 97 % no visiem ANM pasākumiem ar ieguldījumu klimata jomā. Pārējos gadījumos dalībvalstis varēja izmantot *ad hoc* intervences jomas. Mēs konstatējām, ka šīs *ad hoc* jomas tika izmantotas tikai elektriskajiem vai uzlādējamiem hibrīdtransportlīdzekļiem. Elektrotransportlīdzekļi tika marķēti ar 100 %, bet no elektrotīkla uzlādējami hibrīdautomobiļi – ar 40 %. Nav skaidrs, vai likumdevēji plānoja šādas investīcijas izslēgt no ieguldījuma klimata jomā. Komisija uzskata, ka šādu intervences jomu neesamība bija kļūda.

²⁹ Komisijas dienestu darba dokuments “*Guidance to member states’ recovery and resilience plans*”, SWD(2021) 12 part 1/2.

³⁰ Komisijas dienestu darba dokuments “*Guidance to member states recovery and resilience plans*”, SWD(2021) 12 part 1/2, 28. lpp.; ANM regula, V pielikums.

³¹ Komisijas ieteikums par ēku renovāciju.

³² Komisijas dienestu darba dokuments “*Guidance to member states’ recovery and resilience plans*”, SWD(2021) 12 part 1/2, 30. lpp.

34 Problemātisks jautājums ir saistīts ar administratīvajām izmaksām. Lai segtu to esošo darbinieku un darbuņēmēju algas, kas pieņemti darbā ANM pārvaldībai, Slovākija ievieša apakšpasākumus administratīvajām izmaksām. ES administratīvās izmaksas netiek uzskatītas par izdevumiem klimata jomā³³. Turklāt attiecībā uz ANM esošo darbinieku izmaksas parasti tiek uzskatītas par regulāriem valsts budžeta izdevumiem, un tās nevajadzētu aizstāt ar ANM finansējumu (izņemot pienācīgi pamatotus gadījumus)³⁴. Tomēr Slovākijas iestādes apakšpasākumiem administratīvo izmaksu segšanai piešķir pozitīvu klimata koeficientu, kas mūsu vērtējumā nav pamatots.

35 Analizējot atskaites punktus un mērķrādītājus, kas izlasē iekļautajiem pasākumiem bija noteikti četrās atlasītajās dalībvalstīs, mēs konstatējam tādu atskaites punktu un mērķrādītāju piemērus, kuri nenodrošina iespēju sekot līdzi progresam zaļās pārkārtošanās īstenošanā vai kuri neaptver visus ar klimatu saistītos apakšpasākumus (**1. tabula**). Tas nozīmē, ka atskaites punkti un mērķrādītāji rosinās maksājumus, bet netiks sniegta informācija par (apakš)pasākuma ieguldījumu zaļajā pārkārtošanā un tā rezultātiem. Mēs uzskatām, ka Komisija būtu varējusi prasīt labākus mērķrādītājus. Īstenošanas progresa novērtēšanai izmanto atskaites punktus un mērķrādītājus. Savā iepriekšējā darbā³⁵ mēs secinājām, ka tie bija vērsti uz tiešajiem rezultātiem, nevis uz koprezultātiem. Tomēr mēs konstatējam labu piemēru Slovākijā, kur mērķrādītājs attiecībā uz nozares dekarbonizācijas pasākumu tika noteikts, ņemot vērā faktiskos CO₂ samazinājumus.

³³ Komisijas klimata jautājumu integrēšanas tīmekļa lapa.

³⁴ Komisijas dienestu darba dokuments “*Guidance to member states RRP*”, SWD(2021) 12 part 1/2, 16. lpp.

³⁵ Īpašais ziņojums 21/2022, 81. punkts, un Īpašais ziņojums 26/2023, 95. punkts.

1. tabula. Mūsu konstatēto problēmu piemēri saistībā ar zaļās pārkārtošanās mērķrādītājiem

Mūsu konstatētā problēma	Piemēri no dalībvalstīm
 <p>Trūkst ar klimatu saistītu mērķrādītāju, ar kuriem sekot līdz progresam līdz to izpildei</p>	<p>Slovākijā vienīgais mērķrādītājs apakšpasākumam, kas attiecas uz pielāgošanos klimata pārmaiņām, saistīts ar projektu atlasī. Komisija izmaksās līdzekļus, nezinot, vai projekti dod ieguldījumu pasākuma mērķos un vai tie vispār ir pabeigti.</p>
 <p>Atskaites punkti un mērķrādītāji neaptver visus ar klimatu saistītos apakšpasākumus.</p>	<p>Grieķijā pasākums, kas bija vērsti uz industriālajiem parkiem, tika sadalīts, lai uzskaitītu investīcijas saules enerģijā, ūdens apsaimniekošanā, notekūdeņu savākšanā utt. Galīgajā atskaites punktā, kas attiecas uz visu atlasīto projektu būvniecības pabeigšanu, neviens no šiem apakšpasākumiem nav minēts.</p>

Vājas norādes par to, kā ANM pasākumu īstenošana veicina zaļo pārkārtošanos

Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” (NBK) nekonsekventa piemērošana

Mūsu revīzijas kritēriji

36 Visiem ANM pasākumiem, tostarp attiecībā uz zaļo pārkārtošanos, būtu jāpiemēro princips “nenodarīt būtisku kaitējumu” (NBK) sešiem vides mērķiem [Taksonomijas regulas](#)³⁶ 17. panta nozīmē.

37 Mēs pārbaudījām, kā mūsu pasākumu izlasē tika piemērots princips “nenodarīt būtisku kaitējumu” un kāds ir šo pasākumu ieguldījums klimatrīcībā.

38 Principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” mērķis ir nodrošināt, ka visi ANM finansētie pasākumi ir vidiski ilgtspējīgi. [ANM regulā](#) ir noteikts, ka Komisijai ir jāveic detalizēts atvēršanas un noturības plānu novērtējums, lai nodrošinātu atbilstību principam “nenodarīt būtisku kaitējumu”³⁷ ([11. attēls](#)). Pirmo reizi šis princips bija nosacījums finansējuma saņemšanai. Attiecībā uz katru pasākumu bija jānovērtē

³⁶ ANM regula, 5. panta 2. punkts.

³⁷ ANM regula, 18. panta 4. punkta d) apakšpunkts.

princips “nenodarīt būtisku kaitējumu”. Pienācīgi pamatotos gadījumos novērtējumu var veikt vienkāršotā veidā attiecībā uz vienu vai vairākiem vides mērķiem.

39 Komisijas norādījumi ļāva izmantot vienkāršotu pieeju, “ja pasākums ir identificēts par tādu, kas 100 % apmērā atbalsta vienu no sešiem vides mērķiem”, jo “minētais pasākums attiecībā uz šo mērķi atbilst NBK”³⁸. Turklāt tehniskie norādījumi ļāva izmantot vienkāršotu pieeju konkrētam mērķim, ja pasākumam nav paredzamas ietekmes vai tā ir nebūtiska. Tomēr [tehniskajos norādījumos par principu “nenodarīt būtisku kaitējumu”](#) tika uzskatīts, ka šādu vienkāršotu pieeju, “visticamāk, nevarētu” piemērot pasākumiem tādās jomās kā enerģētika, transports, atkritumu apsaimniekošana un rūpniecība, jo pastāv lielāks risks ietekmēt vienu vai vairākus mērķus.

11. attēls. Seši vides mērķi, uz kuriem Atveseļošanas un noturības mehānismā attiecas princips “nenodarīt būtisku kaitējumu”

Avots: ERP, pamatojoties uz [Taksonomijas regulu](#).

40 Komisija uzskata, ka dalībvalstis ir pilnībā atbildīgas par principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” pareizu īstenošanu³⁹. Tomēr, novērtējot atveseļošanas un noturības plānus, tai ir jāpārbauda atbilstība šim principam. Īstenošanas posmā Komisija pārbauda atbilstību principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” aizsardzības pasākumiem, kā aprakstīts Padomes lēmumā, ar ko apstiprina ANP, ar noteikumu, ka šie aizsardzības pasākumi ir daļa no atskaites punktiem un mērķrādītājiem. Pienācīgs principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” novērtējums ir būtisks, jo pasākums kļūst

³⁸ Tehniskie norādījumi par principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” piemērošanu saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānisma regulu.

³⁹ Tehniskie norādījumi par principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” piemērošanu saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānisma regulu .

neattiecināms, ja tas pārkāpj šo principu⁴⁰. Mēs iepriekš konstatējām, ka Komisija kopumā pienācīgi novērtēja ANM pasākumus un to atbilstību principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” atbilstību⁴¹, un vajadzības gadījumā pieprasīja izslēgšanu vai izmaiņas, skaitļos neizsakot potenciāli kaitējošo pasākumu ietekmes veidu un mērogu.

41 Mūsu analīze par principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” novērtējumu, kas veikts 24 izlasē iekļautajiem pasākumiem, parādīja, ka NBK norādījumu rezultātā četras atlasītās dalībvalstis šo principu piemēro atšķirīgi. Piemēram, Horvātija veica būtisku NBK novērtējumu par visiem sešiem mūsu izlasē iekļautajiem pasākumiem, savukārt Grieķija vienmēr izvēlējās vienkāršoto pieeju, pat attiecībā uz pasākumiem ar augstāku risku ietekmēt vienu vai vairākus NBK mērķus (**40.** punkts), un Komisija tam piekrita. Mūsu darbs apstiprināja, ka valsts iestādes uzskata, ka NBK noteikumus ir grūti īstenot, galvenokārt to sarežģītības un novitātes dēļ.

42 Ar konkrētiem nosacījumiem⁴² grozītajā ANM regulā daži *REPowerEU* pasākumi ir atbrīvoti no principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” ievērošanas, piemēram, pasākumi, kas vajadzīgi tūlītējai enerģētiskajai drošībai. Kā secināts mūsu atzinumā par *REPowerEU*, šāds atbrīvojums apdraud ANM efektivitāti virzībā uz zaļo pārkārtošanos, jo pastāv kompromiss starp drošas energoapgādes mērķi, no vienas puses, un vides un klimata problēmām, no otras puses.

43 Papildus principam “nenodarīt būtisku kaitējumu” uz lielām ēkām vai attīstības projektiem Eiropas Savienībā attiecas ietekmes uz vidi novērtējums saskaņā ar Direktīvu 2011/92/ES. **12. attēlā** parādītas dažādas pieejas šīm vides prasībām. Mūsu iepriekšējais darbs par Komisijas veikto atveseļošanas un noturības plānu novērtējumu ietvēra līdzīgu apsvērumu⁴³.

⁴⁰ Turpat.

⁴¹ Īpašais ziņojums 21/2022, 58. un 60. punkts.

⁴² 21.c panta 6. punkts ANM Regulā, kura grozīta ar Regulu (ES) 2023/435 attiecībā uz *REPowerEU* nodajām.

⁴³ Īpašais ziņojums 21/2022, 60. un 61. punkts.

12. attēls. Vides prasību novērtēšana Portugālē

Labas prakses piemēri:

Pasākums, kas iekļauj aizsprosta būvniecību, savos atskaites punktos ietvēra atsauci uz vidiskās ietekmes novērtējumu Mēs uzskatām, ka atsauce uz vidiskās ietekmes novērtējumu un tā prasībām sekmē to, ka valstu iestādes un Komisija pirms maksājuma izmaksas pārbaudīs atbilstību, novērtējot attiecīgos atskaites punktus vai mērķrādītājus.

Problemātiskākas pieejas piemērs:

Attiecībā uz vienu lielu investīciju sabiedriskajā transportā NBK novērtējumā netika uzskatīts, ka pasākums varētu negatīvi ietekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu, jo tas tika marķēts kā 100 % saistīts ar klimatu. Tomēr ir nenovēršami, ka projekts būvniecības posmā radīs ievērojamas SEG emisijas, un bez padziļināta NBK novērtējuma valsts iestādes nevarēja pārbaudīt, kā tās tiks līdzsvarotas ar ietaupījumiem, tiklīdz projekts sāks darboties.

Avots: ERP, pamatojoties uz Portugāles iestāžu sniegto informāciju.

Ne visi ar klimatu saistītie pasākumi ir tik zaļi, kā plānots

Mūsu
revīzijas
kritēriji

44 Pasākumiem, kas marķēti kā saistīti ar klimatu, būtu efektīvi jāveicina zaļā pārkārtošanās un jāapliecina pozitīvs ieguldījums klimatrīcībā, tostarp attiecībā uz ES klimata mērķrādītāju sasniegšanu⁴⁴.

45 Mēs pārbaudījām ar klimatu saistīto pasākumu īstenošanas aktuālo stāvokli revīzijas laikā un vērtējām iespējamās neatbilstības salīdzinājumā ar pasākuma sākotnējo izstrādi atveseļošanas un noturības plānos.

46 Analizējot atlasītos pasākumus, kas marķēti kā tādi, kuri veicina klimatrīcību, radās jautājumi par to, vai pasākumi ir tik zaļi, kā plānots. **5. izcēlumā** ir sniegti papildu piemēri neatbilstībām, kuras izriet no pasākumiem, kas nav tik zaļi, kā aprakstīts, un kuras, novērtējot šo pasākumu īstenošanu, mēs konstatējām visās mūsu izlasē iekļautajās dalībvalstīs.

⁴⁴ ANM regula, 4. pants un 19. panta 3. punkta e) apakšpunkts, V pielikuma 2.5. punkts.

5. izcēlums

Piemēri ar klimatu saistītiem pasākumiem, kas nav tik zaļi, kā aprakstīts

Ietekme uz vidi nav novērtēta

Griekijā pasākuma mērķis ir būvēt jaunu hidroakumulācijas elektrostaciju. Šāda veida enerģijas uzkrāšanai ir lielākais jaudas diapazons un darbmuža ilgums salīdzinājumā ar akumulatoriem un ūdeņraža uzglabāšanas sistēmām, bet vides aspektā tā ir mazāk ilgtspējīga, jo veicina ūdens organismu biodaudzveidības zudumu⁴⁵. Mēs konstatējam, ka pasākuma iespējamais kaitējums biodaudzveidībai netika novērtēts (41. punkts) un mazināšanas pasākumi nebija noteikti.

Nepareizi noteikts ieguldījums klimata jomā

Horvātijā pētniecības un izstrādes pasākums tika marķēts kā "tīrs pilsētas transports" (100 % koeficients). Tas ir projekts, kura uzmanības centrā ir konkurētspēja un digitalizācija. Uzskatām, ka piemērotāka intervences joma būtu bijusi "transporta digitalizācija, ja tā daļēji ir veltīta SEG emisiju samazināšanai: ceļš" ar 40 % koeficientu. Mēs secinājam, ka projektam var būt plašāka pozitīva ietekme uz klimatu, jo tajā tiks izmantoti elektrotransportlīdzekļi, taču ar to nepietiek, lai pamatotu 100 % klimata koeficientu.

Portugālē ar mežu klimatadaptācijas pasākumu (100 % koeficients) tika finansēti civilās aizsardzības centru arhitektūras projekti un renovācijas darbi lauku apvidos. Uzskatām, ka šie izdevumi ir tikai mēreni saistīti ar pielāgošanos klimata pārmaiņām, tāpēc 100 % koeficientam nav pamatojuma.

47 Mēs salīdzinām arī atlasītajiem pasākumiem piešķirtās summas ar to plānotajiem rezultātiem. Konstatējam divus gadījumus, kad, pamatojoties uz īstenošanas statusu revīzijas apmeklējumu laikā 2023. gada otrajā pusē, mērķrādītāju būtu bijis iespējams sasniegt, ja tiktu tērēta daļa no aplēstajām izmaksām, jo mērķrādītāji bija noteikti ļoti zemi ([6. izcēlums](#)).

⁴⁵ EP Parlamentārās izpētes pakalpojumu ĢD "What if increased energy storage could help fix climate change?", 2023.

6. izcēlums

Tādu pasākumu piemēri, kuriem mērķrādītāja sasniegšanai bija noteikts pārāk liels budžets

Slovākijas pārskatītajā ANP ar kādu pasākumu bija paredzēts modernizēt 83 MW enerģijas ražošanas jaudas no atjaunīgiem energoresursiem. Iestādes 2022. un 2023. gadā izsludināja trīs uzaicinājumus iesniegt priekšlikumus hidroelektrostaciju vai biogāzes vai biometāna iekārtu modernizācijai. Revīzijas darba laikā mēs konstatējām, ka astoņi apstiprināti pieteikumi saskaņā ar uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus par hidroelektrostacijām varētu sasniegt 78 MW modernizētās jaudas, kas atbilst 94 % no mērķrādītāja. Tāpēc mēs apšaubām šā mērķrādītāja vērienīgumu. Slovākijā šiem projektiem apstiprinātās summas atbilst 30 % no pasākuma aplēstajām izmaksām. Tāpēc atlikušie 70 % atbalsta varētu būt vērsti tikai uz mērķrādītāja 6 % sasniegšanu, un tas liecina, ka pasākumu būtu bijis iespējams īstenot ar nelielu izmaksu daļu, jo noteiktais mērķrādītājs bija ļoti zems.

Portugālē privāto ēku renovācijas pasākuma sākotnējais mērķis bija 1 miljons m² renovētās platības ar uzlabotu energoefektivitāti. Mēs konstatējām, ka finansētie projekti pārsniedza mērķrādītāju 10 reizes (10 miljoni m²) ar 41 % no aplēstajām izmaksām (ar 123 miljoniem EUR no 300 miljoniem EUR). Portugāles *REPowerEU* nodaļā šim pasākumam papildus tika piešķirti vēl 120 miljoni EUR, ar kuriem mērķrādītāju atjaunināja līdz 7,6 miljoniem m² renovētās platības. Ņemot vērā projektus, ar kuriem jau bija sasniegts mērķrādītājs, mēs uzskatām, ka salīdzinājumā ar piešķirtajām summām šim pasākumam bija noteikts pārāk zems mērķrādītājs.

ANM ziņošana par klimata izdevumiem un zaļo pārkārtošanos nav saistīta ar faktiskajām izmaksām un rezultātiem

Aklās zonas ANM zaļās pārkārtošanās pasākumu snieguma atspoguļošanā

Mūsu
revīzijas
kritēriji

48 Komisijai būtu jāuzrauga un jānovērtē ANM zaļās pārkārtošanās sniegums⁴⁶.

⁴⁶ ANM regula, 63. apsvēruma un 29. pants.

49 Mēs pārbaudījām, kā ANM regulējums ļauj uzraudzīt pasākumu sniegumu zaļās pārkārtošanās ziņā. Vērtējām, cik lielā mērā kopējie rādītāji sniedz pietiekamu informāciju par mūsu izlasē iekļautajiem pasākumiem un zaļās pārkārtošanās pasākumu potenciālo ieguldījumu virzībā uz ES klimata mērķrādītājiem.

50 ANM tiesiskajā regulējumā nav prasības novērtēt ANM zaļās pārkārtošanās pasākumu ietekmi uz ES klimata mērķrādītājiem. Tomēr savos norādījumos Komisija mudināja dalībvalstis to atvēršanas un noturības plānos aplēst reformu un investīciju ietekmi uz SEG emisiju samazināšanu, atjaunīgās enerģijas īpatsvaru vai energoefektivitāti. Tā arī mudināja dalībvalstis aplēst, cik lielā mērā atvēršanas un noturības plāni varētu palīdzēt sasniegt 2030. gada klimata mērķrādītājus⁴⁷. Mēs konstatējām, ka neviena no mūsu atlasītajām dalībvalstīm to nebija izdarījusi. Tās nebija novērtējušas ieguldījumu klimata un enerģētikas mērķos ne atsevišķu pasākumu, ne ANP līmenī.

51 Tomēr ANM tiesiskais regulējums ietver četrus rādītājus, ar ko uzraudzīt tā sniegumu virzībā uz zaļo pārkārtošanos (24. punkts). Savā revīzijas darbā mēs aplūkojām zaļās pārkārtošanās pasākumu kopējos rādītājus un konstatējām, ka tie nenodrošināja pietiekamu informāciju par sniegumu. Mūsu 24 pasākumu izlasē 14 pasākumi bija problemātiski:

- par vienu pasākumu paziņotie rezultāti neattiecas tikai uz ANM pasākumiem vien (**7. izcēlums** – piemērs no Portugāles);
- uz sešiem pasākumiem nav attiecināmi nekādi kopēji zaļās pārkārtošanās rādītāji; mēs konstatējām, ka tie nodrošina tikai ierobežotu zaļās pārkārtošanās tvērumu (sk. 24. punktu);
- septiņiem no šiem pasākumiem ir kopēji rādītāji, kas nesniedz būtisku informāciju par progresu virzībā uz pasākuma mērķu sasniegšanu (**7. izcēlums** – piemēri no Horvātijas un Slovākijas).

⁴⁷ Komisijas dienestu darba dokuments “Guidance to member states’ RRP”, SWD(2021) 12 part 1/2, 4. lpp.

7. izcēlums

Piemēri pasākumiem, kuru rādītāji nav pietiekami, lai atspoguļotu to sniegumu klimata jomā

Portugālē kāds pasākums, kas ietver izpratnes veicināšanas un profilaktiskas darbības attiecībā uz mežu ugunsgrēkiem, ir saistīts ar kopējo rādītāju par iedzīvotājiem, kas gūst labumu no šāda pasākuma (4. kopējais rādītājs – [9. attēls](#)). Paredzamais rezultāts ir tāds, ka 30 % Portugāles iedzīvotāju gūst labumu no mežu ugunsgrēku pielāgošanās pasākuma. Mēs uzskatām, ka šis rādītājs nesniedz precīzu informāciju par pasākuma ietekmi uz klimatu, jo pārsniedz pasākuma tvērumu.

Horvātijā enerģētikas nozares dekarbonizācijas pasākums, kas galvenokārt paredz veco pārvades līniju aizstāšanu, ir saistīts ar vienu rādītāju attiecībā uz papildu uzstādīto jaudu no atjaunīgiem energoresursiem (2. kopējais rādītājs – [9. attēls](#)). Lai gan pasākums dod iespēju nodrošināt papildu jaudu, tas pats par sevi to nenasniegs. Tādējādi rādītājs neattiecas uz šo pasākumu, tāpēc tā sniegums klimata jomā netiek apsekots.

Slovākijā uz slimnīcu būvniecības un atjaunošanas pasākumu attiecas gada primārās enerģijas patēriņa ietaupījuma rādītājs (1. kopējais rādītājs – [9. attēls](#)). Tomēr mēs uzskatām, ka nav enerģijas ietaupījuma, ko varētu radīt jaunas ēkas ([8. attēls](#)). Vēl viens šā pasākuma rādītājs ir tā mērķrādītājs, kas attiecas uz gultasvietu skaitu. Ar to nepietiek, lai novērtētu pasākuma sniegumu un ietekmi uz klimatu.

52 Kopējie zaļās pārkārtošanās rādītāji nav izstrādāti tā, lai laika gaitā apsektu atsevišķu pasākumu snieguma ietekmi klimatrīcības un vides rīcības jomā ([24.](#) punkts). Ja vien plānos nav iekļauts īpašs mērķrādītājs, SEG emisiju samazinājumi netiek atspoguļoti, jo kopējie rādītāji tos neaptver ([35.](#) punkts). Tāpat kopējais rādītājs par papildu uzstādīto jaudu atjaunīgajai enerģijai nesniegs informāciju par fosilā kurināmā aizstāšanu ar atjaunīgajiem energoresursiem enerģijas ražošanai. Tomēr ir svarīgi ne tikai samazināt no fosilā kurināmā saražotās enerģijas relatīvo īpatsvaru energoresursu struktūrā, bet arī absolūtā izteiksmē samazināt no fosilā kurināmā iegūtas enerģijas patēriņu⁴⁸. Kopējo rādītāju ierobežojumu dēļ mēs secinām, ka tos nevar izmantot, lai novērtētu, cik liels ir ANM ar klimatu saistīto pasākumu ieguldījums klimatrīcībā.

⁴⁸ SEI, Climate Analytics, E3G, IISD un UNEP, *The Production Gap: Phasing down or phasing up?*, 2023.

53 Komisija 2023. gada decembrī publicēja ziņojumu, kurā mēģināts aplēst iespējamās SEG samazinājumus, kas izriet no ANM pasākumu apakškopas⁴⁹. Ziņojumā secināts, ka līdz 2023. gada augustam izpildītie atskaites punkti un mērķrādītāji (153 no 1729) ir sasnieguši 0,5 % no šā aplēstā SEG emisiju samazinājuma. Ziņojumā Komisija izskaidro šo nelielo īpatsvaru ar agrīnu ANM īstenošanas posmu, kā arī neiekļauj atskaites punktus un mērķrādītājus, attiecībā uz kuriem nevarēja noteikt ietekmi uz SEG emisiju samazinājumu.

Netiek ziņots par faktiskajiem klimatrīcības izdevumiem

Mūsu revīzijas kritēriji

54 Ziņošanai par ANM ieguldījumu klimatrīcībā vajadzētu būt uzticamai un balstītai uz stabiliem pieņēmumiem. Lai tā noderētu ieinteresētajām personām, tai jāsniedz precīzs priekšstats par faktiskajiem izdevumiem klimatrīcībai un ieguldījumu ES klimata mērķrādītājos⁵⁰.

55 Mēs pārbaudījām, kā Komisija ziņoja par ANM ieguldījumu klimata jomā virzībā uz 37 % mērķrādītāju un par nacionālo atveseļošanas un noturības plānu piešķirumiem (06. punkts).

56 Prasība 37 % no valsts piešķirumiem atvēlēt klimatrīcībai tika sākotnēji pārbaudīta atveseļošanas un noturības plānu izstrādes un apstiprināšanas posmā (09. punkts). Pēc tam 2022. gada pārvaldības snieguma ziņojumā par ES budžeta sniegumu Komisija informēja, ka ANM ieguldījums klimata jomā ir sasniedzis 203 miljardus EUR (jeb 40 %) ⁵¹. Šis skaitlis balstījās uz aplēstajām izmaksām, ko dalībvalstis bija norādījušas savos sākotnējos atveseļošanas un noturības plānos, nevis uz faktiskajiem izdevumiem. Atveseļošanas un noturības plānu pārskatīšanas rezultātā 2024. gada februārī plānotais ieguldījums klimata jomā palielinājās, un saskaņā ar Komisijas sniegto informāciju tas bija 275 miljardi EUR jeb 42,5 % (5. attēls).

⁴⁹ Eiropas Komisija, *NGEU Report on the impact of green bonds*, 2023, 17. lpp.

⁵⁰ Pamatojoties uz Starptautiskās publiskā sektora grāmatvedības standartu padomes dokumentu "*Recommended practice guideline 3 – Reporting Service Performance Information*".

⁵¹ Eiropas Komisija, *Annual management and performance report*, 2022, II sējums, 9. lpp.

57 Komisija neuzrauga atveseļošanas un noturības plānu ieguldījuma klimata jomā faktisko īpatsvaru un summas, jo ANM regulā nav noteikts, ka Komisijai jāziņo par faktiskajiem izdevumiem klimata jomā virzībā uz 37 % mērķrādītāja sasniegšanu, bet gan par aplēstajām izmaksām (56. punkts). Saskaņā ar ANM finansēšanas vai aizdevuma līgumiem ar Komisiju dalībvalstīm ir pienākums deklarēt kopējos kumulatīvos izmaksātos izdevumus, kas dod ieguldījumu klimata mērķos⁵². Saskaņā ar līgumiem attiecībā uz ANM maksājumiem šī informācija netiek ņemta vērā. Uzskatām, ka Komisija to varētu izmantot, lai uzraudzītu faktiskos izdevumus klimata jomā. Taču tā nenotiek.

58 Jebkura ANM pasākuma faktiskās izmaksas neatkarīgi no tā ieguldījuma klimata jomā var ievērojami atšķirties no izmaksām, kas aplēstas atveseļošanas un noturības plānu apstiprināšanas laikā, tādējādi ietekmējot ieguldījuma klimata jomā īpatsvaru. Kā apstiprinājusi Komisija, maksājumi jāveic pat tad, ja pamatā esošā pasākuma faktiskās izmaksas ir zemākas (vai augstākas) nekā sākotnēji aplēsts (47. punkts un 6. izcēlums), ar nosacījumu, ka atskaites punkti un mērķrādītāji ir izpildīti. Neatkarīgi no atšķirībām visa summa, kas sākotnēji plānota kā šā pasākuma izmaksas, joprojām tiks pilnībā ieskaitīta ANP klimata mērķrādītājā. Tāpēc mēs uzskatām, ka pastāv risks, ka paziņotā informācija var neatspoguļot ANP faktisko ieguldījumu klimata jomā, un tas ietekmē pārskatatbildību attiecībā uz 37 % mērķrādītāju.

59 Turklāt pastāv risks, ka ar klimatu saistīto projektu novēlota īstenošana un līdzekļu lēnā apguve ietekmēs to, kā tiks sasniegts viss 275 miljardu EUR lielais ieguldījums klimata jomā (56. punkts). Projektu īstenošana kavējas, piemēram, tāpēc, ka kavējas publiskā iepirkuma procedūras vai darbības atļauju saņemšana. Arī sava darba gaitā mēs konstatējām, ka valsts iestādes bija par zemu novērtējušas pasākumu īstenošanai nepieciešamo laiku. Citi pasākumi saskaras ar mazāku pieprasījumu, nekā cerēts, un tas ietekmē līdzekļu apguvi (8. izcēlums). Faktiskais ieguldījums klimata jomā no atveseļošanas un noturības plāniem būs mazāks, nekā sākotnēji aprēķināts, ja ANM termiņos attiecīgie pasākumi vai nu nebūs pabeigti, vai būs tikai daļēji pabeigti.

⁵² Finansēšanas nolīgums starp Komisiju un dalībvalstīm, 7. pants.

8. izcēlums

Piemēri pasākumiem, kas saskaras ar problēmām, kuras varētu ietekmēt ziņošanu klimata jomā

Nav pretendentu, kurus šis pasākums interesētu

Slovākijā joprojām turpinās publiskais iepirkums jaunas slimnīcas būvniecībai, kuru bija plānots pabeigt 2026. gada vidū. Sākotnējais konkurss nepiesaistīja nevienu pretendentu, jo neviens darbuzņēmējs nevēlējās ievērot saspringtos termiņus, kā apstiprināja Slovākijas iestādes. Saskaņā ar Slovākijas ANP tā ir viena no lielākajām investīcijām, kas veicina zaļo pārkārtošanos.

Īstenošanas kavējas

Ūdeņraža ražošanas projektiem ir jāiziet ilgs process, lai saņemtu darbības atļauju. Īstenošanu ir palēninājusi arī kavēšanās ar atļauju saņemšanu un piegādes ķēdes traucējumi. **Portugālē** apmeklējuma laikā (2023. gada jūlijā) tikai viens no 23 apstiprinātajiem projektiem bija saņēmis avansa maksājumu darbu sākšanai.

Maza interese par pasākumu

Griekijā elektromobilitātes pasākums uzlādes punktu finansēšanai līdz 2024. gada janvārim bija saņēmis tikai 171 pieteikumu. Tas atbilst 2,7 % no galīgā mērķrādītāja un liecina par mazu interesi attiecībā uz galasaņēmēju dalību šajā darbībā. Līdzīgi tikai 6 % no plānotā taksometru skaita tiek aizstāti ar elektrotransportlīdzekļiem. Lai novērstu zemo apguves līmeni, valstu iestādes ir palielinājušas atbalstu veco taksometru aizstāšanai un pagarinājušas termiņu, kādā atbalsta saņēmēji var iesniegt pieteikumus.

Nav saiknes starp izdevumiem un ziņošanu par zaļo pārkārtošanos

Mūsu
revīzijas
kritēriji

60 Ziņošanai par zaļo pārkārtošanos jābūt uzticamai un jābalstās uz stabiliem pieņēmumiem. Publicētajā informācijā būtu skaidri jānorāda metodika, kas izmantota tās apkopošanai⁵³.

61 Mēs pārbaudījām metodiku, ko Komisija izmantoja, lai ziņotu par virzību uz zaļās pārkārtošanās pīlāru. Mēs arī novērtējām [ANM rezultātu pārskatā](#) izklāstītās informācijas par zaļo pārkārtošanos ticamību.

⁵³ Pamatojoties uz Starptautiskās publiskā sektora grāmatvedības standartu padomes dokumentu "[Recommended practice guideline 3 – Reporting Service Performance Information](#)".

62 Ziņošanai par zaļo pārkārtošanos Komisija piemēro metodiku, kas atšķiras no tās, kuru izmanto, lai aprēķinātu 37 % ieguldījumu klimata jomā. Attiecībā uz zaļo pārkārtošanos primārajam vai sekundārajam pīlāram, kas piešķirts katram pasākumam, piemēro vienādu svērumu: metodika nenošķir, vai aplēstais ieguldījums klimata un vides mērķī ir nozīmīgs (100 %) vai mērens (40 %). Ja pasākumu pieskaita gan primārajiem, gan sekundārajiem zaļās pārkārtošanās pīlāriem, tā atskaites punktus un mērķrādītājus zaļās pārkārtošanās procesā ņem vērā divas reizes. Komisija lēš, ka šādi gadījumi veidoja aptuveni 1,8 % no 27 sākotnējos atvērtošanas un noturības plānos iekļautajiem apakšpasākumiem.

63 Vēl viena atšķirība starp abām metodikām ir tāda, ka ieguldījums 37 % mērķrādītājā tiek aprēķināts tikai *ex ante* (56. punkts). Tā vietā ziņošana par zaļo pārkārtošanos ir paredzēta, lai apsektu progresu, un ANM tiesību akti ietver pienākumu ziņot par izdevumiem sadalījumā pa pīlāriem⁵⁴ (3. attēls). Komisija uzskata, ka šis noteikums ir izpildīts, kad tā ziņo par izmaksām dalībvalstīm, pamatojoties uz atskaites punktu un mērķrādītāju apmierinošu izpildi (03. punkts). Mēs uzskatām, ka ANM regula skaidri nenosaka, vai ziņojumos būtu jāatsaucas uz faktiskajiem, nevis aplēstajiem izdevumiem, un Komisija ziņo tikai par aplēstajiem izdevumiem⁵⁵.

64 Lai ziņotu par izmaksu progresu pa pīlāriem, Komisija aprēķina atskaites punkta vai mērķrādītāja vienības vērtību. Šo skaitli iegūst, dalot kopējo ANM piešķirumu dalībvalstij ar tās kopējo atskaites punktu un mērķrādītāju skaitu⁵⁶. Atskaites punkti un mērķrādītāji nav tieši attiecināmi uz pīlāriem. Lai noteiktu, kuri no tiem ir būtiski zaļās pārkārtošanās procesam, Komisija pārbauda pakārtoto pasākumu primāros un sekundāros pīlārus (05. punkts). Atskaites punkti un mērķrādītāji tiek uzskatīti par tādiem, kas veicina zaļās pārkārtošanās pīlāru, ja ar to ir saistīts vismaz viens no to apakšpasākumiem.

65 ANM rezultātu pārskatā (05. punkts) ir sniegta informācija par Komisijas veiktajām līdzekļu izmaksām pa pīlāriem un par sasniegtajiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem. Līdz 2024. gada februārim dalībvalstis bija saņēmušas 103 miljardus EUR dotācijās un 54 miljardus EUR aizdevumos (papildus 13 % priekšfinansējumam aptuveni 68 miljardu EUR apmērā). Ar zaļās pārkārtošanās pīlāru saistītās izmaksas veido 17 % (27,2 miljardi EUR) no visām līdz šim izmaksātajām summām (13. attēls). Ņemot vērā to, ka ar klimatu vien saistīto pasākumu ieguldījums

⁵⁴ ANM regula, 29. panta 3. punkts.

⁵⁵ Īpašais ziņojums 26/2023, VII punkts.

⁵⁶ Īpašais ziņojums 26/2023, 78. punkts.

būtu 42,5 % no ANM piešķirtās summas (09. punkts) un ka zaļajā pārkārtošanā būtu jāiekļauj 34 papildu vides pasākumi, kas nav ietverti klimatrīcības apsekošanas procesā, šī summa joprojām ir diezgan maza.

13. attēls. Izmaksātās summas pa pīlāriem, kā parādīts ANM rezultātu pārskatā (miljardi EUR)

Labas prakses piemēri:

Pasākums, kas iekļauj aizsprosta būvniecību, savos atskaites punktos ietvēra atsauci uz vidiskās ietekmes novērtējumu Mēs uzskatām, ka atsaucē uz vidiskās ietekmes novērtējumu un tā prasībām sekmē to, ka valstu iestādes un Komisija pirms maksājuma izmaksas pārbaudīs atbilstību, novērtējot attiecīgos atskaites punktus vai mērķrādītājus.

Problemātiskākas pieejas piemērs:

Attiecībā uz vienu lielu investīciju sabiedriskajā transportā NBK novērtējumā netika uzskatīts, ka pasākums varētu negatīvi ietekmēt klimata pārmaiņu mazināšanu, jo tas tika marķēts kā 100 % saistīts ar klimatu. Tomēr ir nenovērtēti, ka projekta būvniecības posmā radīs ievērojamas SEG emisijas, un bez padziļināta NBK novērtējuma valsts iestādes nevarēja pārbaudīt, kā tās tiks līdzsvarotas ar ietaupījumiem, tiklīdz projekts sāks darboties.

Avots: ANM rezultātu pārskats, 2024. gada februāra dati.

66 Ziņošanai izmantotā pieeja pieļauj, ka summas, kas paziņotas kā izmaksātas zaļās pārkārtošanās mērķiem, var būt novērtētas par zemu vai par augstu, jo atskaites punktu un mērķrādītāju vienības vērtība neatspoguļo ne pasākumu faktiskās, ne aplēstās izmaksas. Piemēram, Portugāles ēku energoefektivitātes pasākuma mērķrādītāji ir saistīti ar renovēto platību. Izmantojot vienības vērtību, 45 000 m² renovācija tiks ieskaitīta zaļās pārkārtošanās procesā tādā pašā veidā kā 315 000 m² renovācija.

67 Mūsu iepriekšējā ziņojumā par ANM snieguma uzraudzības sistēmu secināts, ka ANM resursu efektīvas izmantošanas novērtējumu un ANM snieguma līmeni tā pilāru līmenī ierobežo datu trūkums par faktiskajiem izdevumiem. Tāpēc ziņojumā bija ieteikums Komisijai⁵⁷ ziņot par faktiskajiem izdevumiem, bet Komisija to noraidīja.

68 Ziņošanu par zaļo pārkārtošanos vēl vairāk ietekmē tas, ka lielākā daļa agrīno atskaites punktu un mērķrādītāju ir saistīti ar pašiem pirmajiem īstenošanas posmiem (piemēram, ar projektu konkursa apstiprināšanu). Tas nozīmē, ka agrīie maksājumi dalībvalstīm ne vienmēr ir saistīti ar faktiskiem projektiem, ja to atskaites punkti un mērķrādītāji ir saistīti, piemēram, ar reformām vai sagatavošanās posmiem pasākuma sākšanai. Attiecībā uz projektiem, kas nav pabeigti, vai pasākumiem, kuri nerasniedz pēdējo atskaites punktu vai mērķrādītāju, Komisija nevar atgūt jau izmaksātos līdzekļus, jo ANM regulā šāda iespēja nav paredzēta. Tā kā rezultātu pārskats atspoguļo dalībvalstīm izmaksātās summas, Komisija šādos gadījumos paziņotos datus nepārskata.

69 Kopumā mēs konstatējam, ka ANM rezultātu pārskatā sniegtie ziņojumi par zaļo pārkārtošanos ir neskaidri. Netiek ņemtas vērā ne zaļās pārkārtošanās pasākumu aplēstās summas, ne faktiskās izmaksas, jo ziņošanas pamatā ir vienības vērtības (66. punkts). Tādējādi ANM rezultātu pārskats nesniedz lietotājiem pilnīgu un uzticamu informāciju par faktiskajām summām, kas iztērētas zaļās pārkārtošanās īstenošanai.

⁵⁷ Īpašais ziņojums 26/2023, 87. punkts un 4.b) ieteikums.

Secinājumi un ieteikumi

70 Viens no Atveseļošanas un noturības mehānisma mērķiem ir veicināt zaļo pārkārtošanos un ES klimata mērķrādītāju sasniegšanu. Konkrēti, dalībvalstīm vismaz 37 % no plānotajiem līdzekļiem jāatvēl ar klimatu saistītām darbībām (01.–09. punkts).

71 Mūsu revīzijas mērķis bija novērtēt, vai mehānisma un nacionālo atveseļošanas un noturības plānu izstrāde un īstenošana efektīvi veicina zaļo pārkārtošanos. Atveseļošanas un noturības mehānisms sniedza stimulu investēt klimatrīcības un zaļās pārkārtošanās jomā. Tomēr mēs konstatējam nepilnības Mehānisma izstrādē, un tās apstiprinājās, kad novērtējām tā īstenošanu. Mēs secinām, ka **14. attēlā** apkopotās un turpmāk detalizēti aprakstītās nepilnības liek šaubīties, vai Mehānisma mērķi virzībā uz zaļo pārkārtošanos tiks sasniegti.

14. attēls. Nepilnības Mehānisma izstrādē un īstenošanā virzībā uz zaļo pārkārtošanos

Avots: ERP.

72 Mūsu analīze parāda, ka, lai gan klimatrīcība tiek apsekota un uzskaitīta virzībā uz 37 % mērķrādītāju, tās tvērums ir šaurāks nekā zaļās pārkārtošanās tvērums, kas papildus klimata mērķiem ietver biodaudzveidības un vides mērķus. Klimatrīcības apsekošanai izmantotās metodikas pamatā ir trīs klimata koeficienti (0 %, 40 % un 100 %), kas saistīti ar pasākumu paredzamo ieguldījumu klimata mērķos, kā paredzēts **ANM regulā**. Pasākumiem, kas ietver plašu darbību kopumu (ne visas no tām ir saistītas ar klimatu), un to pakārtotajām izmaksām bieži vien tika piemēroti vienoti klimata koeficienti. Lai labāk aplēstu ieguldījumu klimata jomā, Komisija ieviesa apakšpasākumu koncepciju. Praksē šo pasākumu ieguldījums klimata jomā ne vienmēr tika precizēts, un tas noveda pie augstas tuvinājuma pakāpes, kā rezultātā aplēstās summas varētu būt pārvērtētas, jo īpaši sarežģītiem pasākumiem ar elementiem, kuros ieguldījumam klimata jomā vajadzētu atšķirties (**15.–22.** punkts).

73 Mūsu darbs arī liecina, ka daži **ANM regulā** noteiktie klimata koeficienti (dzelzceļš, elektrotīkli un jaunas ēkas) neatspoguļo iecerēto ieguldījumu virzībā uz ES klimata mērķrādītājiem, piemēram, ja investīcijās netiek ņemtas vērā siltumnīcefekta gāzu emisijas būvniecības posmā, kas patiesībā noved pie mazāka ieguldījuma klimata jomā. Mēs aprēķinājām, ka, ja šīm trim kategorijām izmantotu konservatīvākus klimata koeficientus, tad ANM ieguldījums klimata jomā, visticamāk, būtu par 34,5 miljardiem EUR zemāks. Turklāt snieguma satvars neļauj apsekot visu zaļās pārkārtošanās atbalsta pasākumu ietekmi un neaptver galvenos aspektus, piemēram, siltumnīcefekta gāzu emisiju samazinājumus vai ieguldījumu vides mērķos (**23.** un **24.** punkts).

1. ieteikums. Turpmākajos finansēšanas instrumentos labāk aplēst klimata jomas izdevumus

Komisijai jānodrošina, ka ar klimatu saistītie pasākumi, intervences vai darbības tiek sadalīti tādā līmenī, kas ļauj tos sasaistīt ar atbilstošu un pamatotu ieguldījumu klimata jomā, kā rezultātā tiek veikts detalizētāks un precīzāks klimata izdevumu novērtējums.

Ieviešanas mērķtermiņš: kad tiks ierosināti instrumenti, kas prasa apsekot klimatrīcību.

2. ieteikums. Nodrošināt turpmāko finansēšanas instrumentu pienācīgu izstrādi klimata un vides mērķu un mērķrādītāju atbalstam

Iesakām Komisijai:

- a) novērtēt, kā finansēšanas instrumenti, kas saistīti ar ES klimata mērķiem un mērķrādītājiem, sniedz informāciju par faktisko ieguldījumu to izpildē;
- b) savā snieguma uzraudzības un izvērtēšanas satvarā aptvert visas investīcijas, kuras saistītas ar klimata un vides mērķiem.

Ieviešanas mērķtermiņš: kad tiks ierosināti instrumenti ar klimata un vides mērķiem.

74 Mēs konstatējam, ka zaļās pārkārtošanās atbalsta pasākumu iekļaušanu nacionālajos atveseļošanas un noturības plānos ietekmēja Mehānisma ierobežotais termiņš un nebija skaidrs, kāds ir nacionālo plānu ieguldījumu apmērs klimatrīcībā. Daži pasākumi tika piešķirti tādām intervences jomām, kas neatspoguļoja to raksturu, kā rezultātā ieguldījums klimata jomā tika palielināts, vai arī tie nebija saistīti ar klimatu, piemēram, apakšpasākumi administratīvo izmaksu segšanai. Mēs arī konstatējam, ka dažas ar klimatu saistītas investīcijas nebija pietiekami piesaistītas klimatiskiem vai ietekmīgiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem (25.–35. punkts).

75 Konstatējam arī neatbilstības principa “nenodari būtisku kaitējumu” piemērošanā, jo, piemērojot vienkāršotas pieejas, dalībvalstīm ne vienmēr bija rūpīgi jāizvērtē nepieciešamība pēc ietekmes mazināšanas pasākumiem saistībā ar to investīcijām. Mēs atklājam gadījumus, kad dalībvalstis finansēja projektus, kuri neatbilda pasākuma aprakstam, un tas ietekmēja klimata ieguldījuma efektivitāti un līmeni (36.–47. punkts).

3. ieteikums. Uzlabot zaļās pārkārtošanās pasākumu sniegumu

Iesakām Komisijai:

- a) veikt pasākumus, lai novērstu neatbilstības principa “nenodarīt būtisku kaitējumu” piemērošanā dalībvalstīs, kad tās izmanto vienkāršoto pieeju;

Ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada jūnijs.

- b) ja ar zaļo pārkārtošanos saistītie pasākumi tiek pārskatīti, nodrošināt, ka ar atskaites punktiem un mērķrādītājiem var sekot līdz pasākumu īstenošanas progresam līdz to pabeigšanai, lai varētu novērtēt, vai šiem pasākumiem izvirzītie klimata un vides mērķi ir sasniegti.

ieviešanas mērķtermiņš: 2025. gada decembris.

76 Uzraudzības sistēmas ierobežojumu dēļ Komisijai nav pietiekamas informācijas, lai novērtētu to pasākumu sniegumu, kuri veicina zaļo pārkārtošanos. Komisija ziņo tikai par *ex ante* piešķirtajām summām, kas saistītas ar klimatu. Tāpēc iesniegtajā informācijā nav ņemts vērā faktisko izdevumu līmenis, ko ietekmē dažādi faktori, piemēram, kavējumi un lēna līdzekļu apguve. Šo faktoru dēļ ieguldījums klimata jomā var tikt novērtēts par augstu vai par zemu. Tajā pašā laikā dalībvalstis ziņo par izmaksātajiem klimata izdevumiem, taču Komisija šo informāciju neizmanto, lai ziņotu par virzību uz kvantitatīvo 37 % mērķrādītāju. Tāpēc Komisija nevar garantēt pilnīgu pārskatatbildību par to (48.–59. punkts).

77 Atvесеļоšanas un noturības rezultātu pārskatā ir uzskaitīti maksājumi, kurus Komisija veikusi dalībvalstīm. Saskaņā ar ANM principiem šie maksājumi nav saistīti ar pasākuma pamatā esošajām izmaksām, un līdz ar to tie neatspoguļo faktisko ar klimatu saistīto izdevumu līmeni. Turklāt sasniegtie atskaites punkti un mērķrādītāji ne vienmēr atspoguļo attiecīgā pasākuma mērķi veicināt zaļo pārkārtošanos. Līdz ar to ziņošana par zaļo pārkārtošanos nav uzticama attiecībā uz paziņotajiem faktiskajiem izdevumiem (60.–69. punkts).

4. ieteikums. Atvесеļоšanas un noturības mehānisma ietvaros uzlabot ziņоšanu par izdevumiem klimata jomā

Komisijai jāapkopo un jāpublicē informācija, ko dalībvalstis jau sniegušas par faktiskajām ar klimatu saistīto pasākumu izmaksām, jāsalīdzina tās ar nacionālajos plānos aplēstajām izmaksām un jāpārrēķina faktiskais ieguldījums 37 % mērķrādītāja sasniegšanā.

ieviešanas mērķtermiņš: 2026. gada decembris.

Piezīme. Komisija nepiekrīta mūsu [Īpašā ziņojuma 26/2023](#) ieteikumam ziņot par faktiskajiem izdevumiem, kas no Mehānisma finansēti sešu pīlāru ietvaros un kas varētu būt pamats tam, lai novērtētu resursu lietderīgu izmantošanu.

Šo ziņojumu Revīzijas palāta pieņēma 2024. gada 4. jūlija sēdē Luksemburgā.

Revīzijas palātas vārdā —

Tony Murphy
priekšsēdētājs

Pielikums. Mūsu atlasītie pasākumi

Attiecīgā joma / dalībvalsts dalībvalsts	Grieķija	Horvātija	Portugāle	Slovākija
Atjaunīgie energoresursi un enerģētikas nozare	EL-C[1,1]-I[16926] Atbalsts uzglabāšanas sistēmu uzstādīšanai ar nolūku veicināt atjaunīgo energoresursu izmantošanu	HR-C[C12]-I[R1-I1] Energosistēmas revitalizācija, būvniecība un digitalizācija un atbalsts infrastruktūrai ar nolūku dekarbonizēt enerģētikas nozari	PT-C[C14]-I[i01] Atjaunīgais ūdeņradis un citas gāzes	SK-C[C1]-I[I2] Esošo atjaunīgo elektroenerģijas avotu modernizācija (jaudu atjaunināšana)
Energoefektivitāte	EL-C[1,2]-I[16872] Dzīvojamo ēku energorenovācija	HR-C[C61]-I[R1-I1] Ēku energorenovācija	PT-C[C13]-I[i01] Dzīvojamo ēku energoefektivitāte	SK-C[C2]-I[I1] Ģimenes māju energoefektivitāte
Ilgspējīga mobilitāte	EL-C[1,3]-I[16924] Elektromobilitāte – uzlādes punkti, elektriskie autobusi, elektriskie taksometri	HR-C[C14]-I[R5-I2] Jaunu mobilitātes transportlīdzekļu un atbalsta infrastruktūras pētniecība, attīstība un ražošana	PT-C[C15]-I[i01] Metro tīkla paplašināšana	SK-C[C3]-I[I1] Mazoglekļa transporta infrastruktūras attīstība
Rūpniecības dekarbonizācija	EL-C[4,7]-I[16980] ANM aizdevumu mehānisms	HR-C[C111]-I[R4-I2] Finanšu instruments mikrouzņēmumiem, mazajiem un vidējiem uzņēmumiem	PT-C[C11]-I[i01] Rūpniecības dekarbonizācija	SK-C[C4]-I[I1] Rūpniecības dekarbonizācijas shēmas darbība
Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana	EL-C[1,4]-I[16849] Nacionālais mežu atjaunošanas plāns un <i>Parnitha</i> pamatinvestīcija	HR-C[C15]-I[R1-I1] Augļu un dārzeņu loģistikas un izplatīšanas centru būvniecība un aprīkošana	PT-C[C08]-I[i05] Meža programma	SK-C[C5]-I[I1] Reģionu pielāgošanās klimata pārmaiņām

Attiecīgā joma / dalībvalsts dalībvalsts	Grieķija	Horvātija	Portugāle	Slovākija
Citas nozares	EL-C[4,6]-I[16634] Jauni industriālie parki	HR-C[C13]-I[R1-I2] Publiskās ūdensapgādes attīstības programma	PT-C[C12]-I[i01] Bioekonomika	SK-C[C11]-I[I2] Jauns slimnīcu tīkls – būvniecība, rekonstrukcija un aprīkojums

Saīsinājumi

ANM: Atveseļošanas un noturības mehānisms

ANP: atveseļošanas un noturības plāns

MW: megavats

NBK: princips “nenodarīt būtisku kaitējumu”

NGEU: atveseļošanas instruments *NextGenerationEU*

SEG: siltumnīcefekta gāze

Glosārijs

Apguve: apmērs, kādā dalībvalstis ir saņēmušas ANM finansējumu no Komisijas par apmierinoši izpildītiem atskaites punktiem un mērķrādītājiem.

Atskaites punkts: kvantitatīvs novērtējums dalībvalsts atveseļošanas un noturības plānā par tās progresu virzībā uz kādas reformas pabeigšanu vai investīciju.

Atveseļošanas un noturības mehānisms: ES finansiālā atbalsta mehānisms Covid-19 pandēmijas ekonomiskās un sociālās ietekmes mazināšanai un atveseļošanas stimulēšanai, kā arī zaļākas un digitālākas nākotnes izaicinājuma risināšanai.

Atveseļošanas un noturības plāns: dokuments, kurā izklāstītas dalībvalsts paredzētās reformas un investīcijas saskaņā ar Atveseļošanas un noturības mehānismu.

Atveseļošanas un noturības rezultātu pārskats: Komisijas tīmekļa vietne, kurā parādīts, kā notiek dalībvalstu atveseļošanas un noturības plānu īstenošana.

leguldījums klimata jomā: aplēse par dalībvalsts ANM izdevumiem klimatrīcībai.

Intervences joma: tādu darbību kategorija, kuras finansē no ANM, Eiropas Reģionālās attīstības fonda, Kohēzijas fonda vai Eiropas Sociālā fonda.

Investīcija: izdevumi par darbību, projektu vai citu pasākumu, kas ietilpst ANM regulas darbības jomā un kas, paredzams, sniegs labvēlīgus rezultātus sabiedrībai, ekonomikai vai videi.

Klimata koeficients: ES izdevumu projektiem, pasākumiem vai darbībām noteiktais svērums nolūkā atspoguļot to, cik lielā mērā tie ietver klimata apsvērumus.

Klimata pārmaiņu mazināšana: siltumnīcefekta gāzu emisiju samazināšana vai ierobežošana, ņemot vērā to ietekmi uz klimatu.

Klimatrīcība: darbība cīņai pret klimata pārmaiņām un to ietekmi.

Klimatrīcības apsekošana: Uzraudzība par to, kā notiek virzība uz klimatrīcības izdevumu mērķrādītājiem.

Kopējs rādītājs: izmērāms mainīgais, kas sniedz informāciju par atveseļošanas un noturības plānu īstenošanā gūto progresu virzībā uz kopējiem mērķiem un ANM vispārējo sniegumu.

Mērķrādītājs: kvantitatīvs novērtējums dalībvalsts atveseļošanas un noturības plānā par tās progresu virzībā uz konkrētas reformas pabeigšanu vai investīciju.

NextGenerationEU: finansējuma pakete ar mērķi palīdzēt ES dalībvalstīm atgūties no Covid-19 pandēmijas ekonomiskās un sociālās ietekmes.

Pielāgošanās klimata pārmaiņām: valstu un kopienu neaizsargātības pret klimata pārmaiņām mazināšana, palielinot to spēju pārvarēt klimata pārmaiņu ietekmi.

Pīlārs: termins, ko izmanto katrā no ANM sešām politikas jomām, kuras ir: i) zaļā pārkārtošanās; ii) digitālā pārveide; iii) ekonomiskā kohēzija, ražīgums un konkurētspēja; iv) sociālā un teritoriālā kohēzija; v) veselības aprūpe, kā arī ekonomiskā, sociālā un institucionālā noturība; vi) rīcībpolitikas nākamajai paaudzei.

Princips “nenodarīt būtisku kaitējumu”: atbilstīgi šim principam investīciju pasākumiem nedrīkst būt būtiska kaitīga ietekme uz vidi.

Reforma: ANM kontekstā – izmaiņas, kuru rezultātā tiek būtiski un ilgstoši uzlabota tirgus, politikas vai institucionālo vai administratīvo struktūru darbība vai panākts būtisks progress virzībā uz tādiem politikas mērķiem kā izaugsme un nodarbinātība, noturība un zaļā pārkārtošanās un digitālā pārveide.

REPowerEU: ES iniciatīva, kuras mērķis ir izbeigt atkarību no fosilā kurināmā, dažādot energoapgādi un paātrināt pāreju uz tīru enerģiju.

Sniegums: mērījums, kas parāda, cik labi ar ES finansētu darbību, projektu vai programmu ir sasniegti attiecīgie mērķi un nodrošināta līdzekļu atdeve.

Uzraudzība: sistemātiska novērošana un progresu pārbaude (daļēji ar rādītāju starpniecību) virzībā uz mērķa sasniegšanu.

Komisijas atbildes

<https://www.eca.europa.eu/lv/publications/sr-2024-14>

Laika grafiks

<https://www.eca.europa.eu/lv/publications/sr-2024-14>

Revīzijas darba grupa

ERP īpašajos ziņojumos tiek atspoguļoti rezultāti, kas iegūti, revidējot ES politikas jomas un programmas vai ar pārvaldību saistītus jautājumus konkrētās budžeta jomās. ERP atlasa un izstrādā šos revīzijas uzdevumus tā, lai tiem būtu pēc iespējas lielāka ietekme, proti, tiek ņemts vērā risks, kādam pakļauta lietderība vai atbilstība, attiecīgo ienākumu vai izdevumu apjoms, paredzamie notikumi, kā arī politiskās un sabiedrības intereses.

Šo lietderības revīziju veica ERP locekles *Joëlle Elvinger* vadītā I apakšpalāta “Dabas resursu ilgtspējīga izmantošana”. Revīziju vadīja ERP locekle *Joëlle Elvinger*, un viņai palīdzēja locekļa biroja vadītāja *Ildikó Preiss*, locekļa biroja atašejs *Paolo Pesce*, atbildīgā vadītāja *Ramona Bortnowschi*, darbuzdevuma vadītāja *Antonella Stasia*, darbuzdevuma vadītājas vietnieces *Marika Meisenzahl* un *Asimina Petri* un revidenti *Monika Dedicova* un *Zvonimir Novoselić*. Lingvistisko atbalstu sniedza *Laura Mcmillan*, *Jerónimo Montenegro*, *Marin Pažanin*, *Jennifer Schofield*, *Hana Vendlekova* un *Aikaterini Vraila*.

No kreisās: *Ildikó Preiss*, *Zvonimir Novoselić*, *Joëlle Elvinger*, *Jerónimo Montenegro*, *Antonella Stasia*, *Paolo Pesce*, *Ramona Bortnowschi*, *Monika Dedicova*, *Asimina Petri*, *Marika Meisenzahl*, *Aikaterini Vraila* un *Marin Pažanin*.

AUTORTIESĪBAS

© Eiropas Savienība, 2024

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) atkalizmantošanas politiku nosaka ar [ERP Lēmumu Nr. 6-2019](#) par atvērto datu politiku un dokumentu atkalizmantošanu.

Ja vien nav norādīts citādi (piemēram, individuālās autortiesību norādēs), ERP saturs, kurš pieder ES, ir licencēts saskaņā ar šādu starptautisku licenci: [Creative Commons Attribution 4.0 International \(CC BY 4.0\) licence](#). Tādējādi atkalizmantošana parasti ir atļauta, ja tiek sniegtas pienācīgas atsauces un norādītas visas izmaiņas. ERP satura atkalizmantošana nedrīkst sagrozīt tā sākotnējo nozīmi vai jēgu. ERP nav atbildīga par atkalizmantošanas sekām.

Jāsaņem papildu atļauja, ja konkrētā saturā attēlotas identificējamas privātpersonas, piemēram, ERP darbinieku fotoattēlos, vai ja tas ietver trešās personas darbu.

Ja šāda atļauja ir saņemta, tā atceļ un aizstāj iepriekš minēto vispārējo atļauju un skaidri norāda uz visiem izmantošanas ierobežojumiem.

Lai izmantotu vai reproducētu saturu, kas nepieder ES, var būt nepieciešams prasīt atļauju tieši autortiesību īpašniekiem.

2., 3., 8., 9., 10. un 14. attēls, 2., 3., 5., 6., 7. un 8. izcēlums un 1. tabula – ikonas: šie attēli ir izstrādāti, izmantojot [Flaticon.com](#) resursus. © *Freepik Company S.L.* Visas tiesības aizsargātas. 2. attēls – ikonas: Eiropas Komisija. 13. attēls – © Eiropas Savienība.

Programmatūra vai dokumenti, uz kuriem attiecas rūpnieciskā īpašuma tiesības, proti, patenti, preču zīmes, reģistrēti dizainparaugi, logotipi un nosaukumi, nav iekļauti ERP atkalizmantošanas politikā.

Eiropas Savienības iestāžu un struktūru tīmekļa vietnēs, kas izvietotas domēnā europa.eu, ir atrodamas saites uz trešo personu tīmekļa vietnēm. Tā kā ERP šīs vietnes nekontrolē, iesakām rūpīgi iepazīties ar to privātuma un autortiesību politiku.

ERP logotipa izmantošana

ERP logotipu nedrīkst izmantot bez ERP iepriekšējas piekrišanas.

HTML	ISBN 978-92-849-2571-1	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/313948	QJ-AB-24-014-LV-Q
PDF	ISBN 978-92-849-2606-0	ISSN 1977-5717	doi:10.2865/398813	QJ-AB-24-014-LV-N

Atvēršanas un noturības mehānisms sniedza dalībvalstīm stimulu investēt zaļās pārkārtošanās jomā. Klimatīcībai zaļās pārkārtošanās pilāra ietvaros tās plānoja tērēt aptuveni 275 miljardus EUR. Tomēr mūsu veiktā analīze atklāja trūkumus tajā, kā tika izstrādāti un īstenoti Mehānisma zaļās pārkārtošanās pasākumi. Tas radīja situāciju, kurā klimatīcībai piešķirtās summas tika novērtētas par augstu, plānotais neatbilda praksei, kā arī bija maz norāžu par pasākumu faktisko ieguldījumu zaļās pārkārtošanās procesā. Tiesību aktos nav prasības nedz novērtēt Mehānisma ieguldījumu ES klimata mērķu sasniegšanā, nedz ziņot par faktiskajiem izdevumiem, tāpēc tā nozīme ieinteresētajām personām ir ierobežota. Mēs sniedzam vairākus ieteikumus, kā uzlabot ar zaļo pārkārtošanos saistīto ES fondu izstrādi un efektivitāti.

Eiropas Revīzijas palātas (ERP) īpašais ziņojums saskaņā ar LESD 287. panta 4. punkta otro daļu.

EIROPAS
REVĪZIJAS
PALĀTA

Eiropas Savienības
Publikāciju birojs

EIROPAS REVĪZIJAS PALĀTA
12, rue Alcide De Gasperi
1615 Luxembourg
LUXEMBOURG

Tālrunis: +352 4398-1

Uzziņām: eca.europa.eu/lv/contact

Timekļa vietne: eca.europa.eu

Twitter: @EUAuditors